

1. Úvod

Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce za rok 2022 (ďalej „správa“) je spracovaná v zmysle úlohy B.3 uznesenia vlády SR č. 475 z 11. júna 2003 v bode B.1, uznesenia vlády SR č. 645 z 9. septembra 2009 a § 6 ods. 1 písm. l) zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „zákon č. 125/2006 Z. z.“).

Obsahom správy je hodnotenie stavu ochrany práce v SR za rok 2022 a hodnotenie činnosti orgánov inšpekcie práce. Správa špecifikuje najzávažnejšie zistenia a poznatky orgánov inšpekcie práce z oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej „BOZP“), z oblasti pracovnoprávných vzťahov vrátane mzdových predpisov (ďalej „PPV“), z kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania (ďalej „NZ“), z oblasti sociálnej legislatívy v doprave (ďalej „SLvD“) a tiež z dohľadu podľa osobitných predpisov získané pri výkonoch inšpekcie práce a pri dohľade nad trhom (ďalej „TD“) nad určenými výrobkami v subjektoch kontrolovaných v roku 2022. Správa obsahuje aj informácie o pracovných úrazoch a iných poškodeniach zdravia súvisiacich s prácou.

Zdrojom informácií uvedených v správe je aj informačný systém ochrany práce (ďalej „ISOP“). Výstupy z ISOP za rok 2022 boli získané výberom ku dňu 20. 1. 2023.

Ústavné právo zamestnanca na uspokojujúce pracovné podmienky vrátane práva na zaistenie BOZP je upravené najmä v zákone č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej „Zákonník práce“), v zákone č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 124/2006 Z. z.“) a v zákone č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 355/2007 Z. z.“).

2. Orgány inšpekcie práce

Štátnu správu v oblasti inšpekcie práce vykonávajú v súlade s ustanovením § 3 zákona č. 125/2006 Z. z. orgány štátnej správy, ktorými sú Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej „MPSVR SR“), Národný inšpektorát práce (ďalej „NIP“) a inšpektoráty práce.

NIP je orgánom štátnej správy v oblasti inšpekcie práce, ktorý riadi a kontroluje inšpektoráty práce a zjednocuje a racionalizuje pracovné metódy inšpektorov práce a spolupracuje s príslušnými orgánmi Európskej únie (ďalej „EÚ“). Inšpektoráty práce sú orgány štátnej správy s územnou pôsobnosťou v rámci kraja, vykonávajúce inšpekciu práce a TD nad určenými výrobkami uvedenými do prevádzky. Dozor nad dodržiavaním právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP na pracoviskách jadrového zariadenia vykonáva Inšpektorát práce Nitra na celom území SR.

Rozsah inšpekcie práce je uvedený v § 2 ods. 1 zákona č. 125/2006 Z. z. Vecná pôsobnosť inšpekcie práce vyplýva aj zo zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zo zákona č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (chemický zákon). TD nad určenými výrobkami uvádzanými do prevádzky vykonávajú inšpektoráty práce najmä v zmysle zákona č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Orgánom inšpekcie práce vyplývali kompetencie aj zo zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Orgánom inšpekcie práce vyplýva kompetencia na kontrolu vybraných ustanovení zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých predpisov (ďalej „zákon č. 650/2004 Z. z.“).

NIP a inšpektoráty práce sú kompetentné konať aj na základe zákona č. 351/2015 Z. z. o cezhraničnej spolupráci pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb.

Inšpektoráty práce vykonávajú kontrolu nad dodržiavaním SLvD podľa zákona č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 462/2007 Z. z.“). NIP zároveň plní ohlasovaciu povinnosť SR o výsledkoch týchto kontrol voči orgánom EÚ a jednotlivým členským štátom.

3. Ciele, úlohy a priority orgánov inšpekcie práce v roku 2022

Hlavným cieľom pôsobenia orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce, tak ako to vyplýva z kompetenčného zákona inšpekcie práce, zo zákona č. 125/2006 Z. z. a ďalších právnych predpisov a úloh vyplývajúcich z uznesení vlády SR, bolo najmä:

- ochrana práce v zmysle cieľov a priorít Stratégie BOZP v SR na roky 2021 až 2027 a programu jej realizácie na roky 2021 - 2023,
- vykonávanie inšpekcie práce vrátane bezplatného poradenstva a osvetu v odvetviach s vyšším rizikom poškodenia zdravia pri práci a s vyšším počtom PÚ,
- kontrola nelegálneho zamestnávania a nelegálnej práce s cieľom odhalenia nelegálne zamestnaných osôb,
- vykonávanie preventívnej činnosti za účelom:
 - znižovania počtu pracovných úrazov, najmä smrteľných pracovných úrazov, PÚ s ťažkou ujmom na zdraví a zníženie počtu priznaných chorôb z povolania,
 - zabezpečenia vhodných pracovných podmienok a dôsledného dodržiavania povinností vyplývajúcich z PPV predpisov zamestnávateľmi,
 - zvyšovania právneho povedomia zamestnávateľov a zamestnancov.

Na základe hodnotenia poznatkov inšpekcie práce NIP v predchádzajúcom období vypracoval „Plán hlavných úloh Národného inšpektorátu práce na rok 2022“, ktorým boli určené celoslovenské úlohy inšpekcie práce. Počas roka boli realizované aj mimoriadne úlohy, ktorých zameranie zodpovedalo stanoveným prioritám inšpekcie práce v príslušnom kalendárnom roku.

Celoslovenské preverky v roku 2022 boli zamerané na:

- kontrolu dodržiavania predpisov v oblasti BOZP,
- prevenciu závažných priemyselných havárií vrátane posudzovania bezpečnostných správ,
- kontrolu sociálnej legislatívy v cestnej doprave u zamestnávateľov a na pozemných komunikáciách (v zmysle zákona č. 462/2007 Z. z.),
- kontrolu sociálnej legislatívy v cestnej doprave so zameraním na zájazdové a diaľkové autobusy (v zmysle zákona č. 462/2007 Z. z.),
- inšpekciu práce v jadrovej energetike (len Inšpektorát práce Nitra),
- kontrolu stavu BOZP na staveniskách,
- kontrolu bezpečnosti vyhradených technických zariadení (ďalej „VTZ“),
- kontrolu dodržiavania predpisov v oblasti PPV,
- kontrolu súkromných bezpečnostných služieb,
- kontrolu dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania,
- spoločné kontroly v rámci vzájomnej spolupráce orgánov inšpekcie práce a orgánov verejného zdravotníctva.

Mimoriadne celoslovenské previerky boli zamerané na:

- kontrolu prevencie porúch podporno-pohybovej sústavy,
- kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín,
- kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania „Výmena krajov“;
- kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania a vybraných ustanovení pracovnoprávných predpisov pri zamestnávaní štátnych príslušníkov tretích krajín.

Inšpektoráty práce vykonávali aj previerky na základe krajských úloh, ktoré boli zamerané na oblasti špecifické pre daný kraj.

Priority inšpekcie práce v roku 2022 boli nasledovné:

- trvalé uplatňovanie legislatívy vo vecnej pôsobnosti orgánov inšpekcie práce,
- vyšetrovanie príčin závažných PÚ (ďalej „ZPÚ“),
- kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania,
- prešetrovanie podnetov v oblasti ochrany práce,
- výkon TD nad určenými výrobkami uvádzanými do prevádzky,
- uplatňovanie požiadaviek na zaistenie BOZP pri povoľovaní a kolaudácii stavieb a ich zmien,
- poskytovanie bezplatného poradenstva pre zamestnancov a zamestnávateľov, organizovanie seminárov, príp. webinárov.

4. Prehľad kontrolovaných subjektov

Inšpektoráty práce vykonali v roku 2022 inšpekciu práce spolu v 22 122 subjektoch (o 4 % viac ako v roku 2021 kedy bol skontrolovaných 21 276 subjektov). Ďalšie údaje týkajúce sa kontrolovaných subjektov podľa ich právnej formy a počtu zamestnancov sú uvedené v prílohe A, v tabuľke č. 1.

V členení podľa právnej formy bolo najviac kontrol vykonaných v spoločnostiach s ručením obmedzeným (11 244, tzn. 50,8 % z celkového počtu skontrolovaných subjektov) a u podnikateľov – fyzických osôb (5 598 tzn. 25,3 %) a u zahraničných osôb (2 701, tzn. 12,2 %).

Z hľadiska rozdelenia subjektov podľa počtu zamestnancov bolo najviac výkonov inšpekcie práce uskutočnených v subjektoch s počtom zamestnancov od 1 do 9 (9 962, tzn. 45,0 % z celkového počtu skontrolovaných subjektov). Inšpekcia práce bola vykonaná aj u fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi, ale nie sú zamestnávateľmi (6 936, tzn. 31,4 %) v malých podnikoch s počtom zamestnancov od 10 do 49 (3 141, tzn. 14,2 %). Bolo skontrolovaných 592 subjektov s počtom zamestnancov vyšším ako 250.

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

V roku 2022 bolo zistených celkovo 46 326 nedostatkov, čo predstavuje oproti roku 2021 nárast počtu nedostatkov o 1,3 %. Podrobnejšie údaje o počtoch zistených nedostatkov v jednotlivých oblastiach výkonu inšpekcie práce sú uvedené v prílohe A tabuľke č. 3 a v tabuľke č. 4.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti BOZP

V roku 2022 bolo v oblasti BOZP (položky s kódmi 0100 až 1000 a položka s kódom 1300 v tabuľke č. 3 tabuľkovej prílohy A) zistených spolu 34 691 nedostatkov, čo predstavuje medziročné zvýšenie počtu o 2,4 % oproti roku 2021, kedy bolo zistených 33 872 nedostatkov.

Najvyšší počet zistených nedostatkov v oblasti BOZP súvisel s prevádzkou a technickým stavom VTZ, celkom 10 820 nedostatkov, čo predstavuje pokles oproti roku 2021 o 4,3 %. Druhý najvyšší počet nedostatkov bol zistený v súvislosti s prevádzkovými budovami a objektmi v počte 10 023, čo predstavuje nárast oproti roku 2021 o 0,5 %. Kontrolami dodržiavania ustanovených pracovných podmienok bolo zistených 5 958 nedostatkov, čo je medziročný nárast o 9,7 %. V oblasti riadenia BOZP bolo zistených 3 555 nedostatkov, oproti roku 2021 je to nárast o 5,3 %. V rámci nedostatkov vzťahujúcich sa na stroje a zariadenia bolo celkovo zistených 1 437 nedostatkov, čo predstavuje oproti roku 2021 nárast o 9,5 %. Výrazný nárast počtu nedostatkov bol zistený v objekte osobné ochranné pracovné prostriedky (ďalej „OOPP“), kde bolo spolu zistených 812 nedostatkov, čo je o 36 % viac ako v roku 2021. Pri kontrole organizácie práce bolo zistených 161 nedostatkov, oproti roku 2021 je to pokles o 8 %. V oblasti pracovného prostredia bolo zistených 615 nedostatkov, čo je takmer totožný počet zistených nedostatkov ako v roku 2021. Najvýraznejší nárast počtu nedostatkov, celkom o 82,7 %, bol zaznamenaný v objekte činnosti (napríklad stavebníctvo, poľnohospodárstvo, lesníctvo). Pri výkone trhového dohľadu bolo zistených 698 nedostatkov, v porovnaní s rokom 2021 to predstavuje pokles nedostatkov o 7,7 %.

V členení podľa SK NACE bolo najviac nedostatkov zistených v odvetví priemyselnej výroby, celkom 10 608, čo predstavuje medziročný nárast o 16,3 %. V poradí druhý najvyšší počet nedostatkov bol zistený v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu a opráv motorových vozidiel v počte 7 570, oproti roku 2021 je to nárast v tejto oblasti o 6,9 %. Tretí najvyšší počet nedostatkov bol zistený v odvetví dopravy a skladovania v počte 7 165, čo predstavuje nárast oproti roku 2021 o 11,8 %. Štvrtý najvyšší počet nedostatkov bol zistený v odvetví stavebníctva v počte 3 908, v porovnaní s rokom 2021 je to nárast o 4,8 %. Piaty najvyšší počet nedostatkov bol zistený pri vykonávaní administratívnych a podporných služieb v počte 3 114, čo predstavuje nárast oproti roku 2021 v tejto oblasti o 9,3 %.

Pre oblasť VTZ je jedným z hlavných zdrojov porušení stav zisťovaný pri kolaudáciách. Nedostatky sa týkajú hlavne nesplnenia povinností prevádzkovateľov VTZ (elektrických, tlakových, plynových a zdvíhacích) overovať bezpečnosť uvedených zariadení úradnými skúškami a odbornými prehliadkami a odbornými skúškami v predpísaných lehotách a tiež neodstraňovania nedostatkov zistených uvedenými skúškami. Pretrvávajúcim problémom je aj evidencia VTZ, najmä jej nedostatočné vedenie, nevykonávanie aktualizácie prevádzkovej dokumentácie VTZ, nevykonávanie všetkých činností, ktoré je potrebné vykonať počas prevádzky VTZ a zaznamenávanie týchto činností do predpísanej dokumentácie. Nedostatky súvisia aj s technickým stavom týchto zariadení. Z hľadiska početnosti sú najčastejšie zisťované nedostatky v oblasti VTZ elektrických.

Najviac zistených nedostatkov v oblasti prevádzkových budov a objektov bolo zistených v priestoroch subjektov zameraných na priemyselnú výrobu, stavebníctvo a skladovanie a v prevádzkach na zber druhotných surovín. Medzi najčastejšie porušenia patria chýbajúce alebo poškodené bezpečnostné a zdravotné označenia, nedostatky súvisiace so zaistením bezpečnosti dopravných a peších komunikácií (najmä chýbajúce záchytné držadlá na schodiskách, nerovnosti na podlahách, chýbajúce bezpečnostné označenia prekážok) a nedostatky súvisiace so stavbami výrobného a nevýrobného charakteru. V skladovacích priestoroch materiálu je najčastejším nedostatkom nevyznačená nosnosť regálov s uvedením maximálnej nosnosti a ich nezabezpečenie proti prevrhnutiu.

Výsledky inšpekcie práce v oblasti riadenia BOZP poukazujú na to, že niektorí kontrolovaní zamestnávateľia nevenujú pozornosť jednotlivým prvkom systému riadenia BOZP, ktoré vyplývajú z právnych a ostatných predpisov v oblasti BOZP. Najčastejšie zistené nedostatky sa týkajú hodnotenia nebezpečenstiev a posudzovania rizík, nevykonávania informovania

a oboznamovania zamestnancov s nebezpečenstvami a ohrozeniami na pracoviskách a s predpismi na zaistenie BOZP, vedenia evidencie a technickej dokumentácie, určovania bezpečných pracovných postupov, vydávania smerníc a pravidiel BOZP a kontrolnej činnosti zamestnávateľa. Pri výkone kontrol v oblasti riadenia BOZP bolo zistené, že niektorí zamestnávatelia nezabezpečujú pre svojich zamestnancov preventívne a ochranné služby – bezpečnostnotechnickú službu.

Najčastejšie nedostatky v oblasti strojov a zariadení súviseli s tým, že časť kontrolovaných zamestnávateľov nezabezpečila overovanie technického stavu strojov a zariadení počas ich prevádzky, nevykonávala preventívnu údržbu strojov a zariadení a taktiež ku strojom nemajú potrebnú technickú dokumentáciu (návody na obsluhu, prevádzku a údržbu zariadení) a dostatočné zaškolenie a oboznámenie obsluhy strojov. Medzi nedostatky patrili tiež chýbajúce bezpečnostné značenie, predovšetkým výstražné a zákazové značky a bezpečnostné nápisy. Mnohé zariadenia boli prevádzkované s chýbajúcim označením ovládacích prvkov alebo označením len v cudzom jazyku, prípadne ich funkcia nebola jednoznačne jasná z piktogramu, vrátane hlavných vypínačov a núdzového zastavenia strojov.

V oblasti špeciálnych strojov a zariadení sa nedostatky týkali prevažne motorových vozíkov, konkrétne chýbajúcej evidencie a dokumentácie, značenia a ich technického stavu.

V oblasti poskytovania OOPP bolo hlavným problémom zamestnávateľov nevypracovanie, resp. nedostatočné vypracovanie zoznamu poskytovaných OOPP na základe posúdenia rizika a hodnotenia nebezpečenstiev vyplývajúcich z pracovného procesu a z pracovného prostredia. Medzi nedostatky patrilo tiež nešpecifikovanie konkrétnych typov OOPP, ktoré zamestnávatelia poskytli pri jednotlivých pracovných činnostiach, neoboznámenie s nebezpečenstvami, pred ktorými zamestnanca používanie poskytnutého OOPP chráni, a nepoučenie ho o správnom používaní OOPP, ako aj chýbajúca kontrola riadneho používania OOPP.

Zo zistených nedostatkov v oblasti pracovného prostredia sa často opakovalo nedostatočné zisťovanie faktorov pracovného prostredia (chemické faktory a fyzická záťaž), ich charakteru a miery ohrozenia zamestnancov, v dôsledku čoho zamestnávatelia nevykonávajú potrebné opatrenia na elimináciu ich pôsobenia na zamestnancov, ako aj nezabezpečovanie optimálnych pracovných podmienok pre zamestnancov, najmä vo vzťahu k mikroklimatickým podmienkam na pracovisku. Vo viacerých kontrolovaných prevádzkach výroby bola v uplynulom období zistená zvýšená prašnosť, hlučnosť a nevhodné mikroklimatické podmienky (teplo a chlad na pracovisku), kde zamestnávatelia nezohľadnili podmienky a charakter pracovného prostredia v zmysle platnej legislatívy. V subjektoch, v ktorých sa používajú nebezpečné chemické faktory, nebol vypracovaný, resp. aktualizovaný prevádzkový poriadok a posudok o riziku. Oblasť pracovného prostredia bola kontrolovaná aj v spolupráci s regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva prostredníctvom spoločných previerok alebo postúpením zistení na tento orgán.

Najčastejšie zistené nedostatky v oblasti organizácie práce sa týkajú zaraďovania zamestnancov na výkon prác bez zdravotnej spôsobilosti resp. bez vstupnej lekárskej prehliadky vo vzťahu k práci a nezabezpečenia pravidelných lekárskejších prehliadok vo vzťahu k práci, nezaraďovania zamestnancov na výkon práce so zreteľom na ich kvalifikačné predpoklady a odbornú spôsobilosť a vplyv faktorov pracovného prostredia na ich zdravotný stav.

Nedostatky zistené v oblasti odborných činností sa týkajú prevažne vykonávania odborných prehliadok a odborných skúšok, opráv a obsluhy VTZ, ako aj obsluhy pracovných prostriedkov, ktoré nie sú VTZ. Tiež boli zistené nedostatky pri vykonávaní úloh

bezpečnostnotechnickej služby dodávateľským spôsobom a pri realizovaní výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce.

Najčastejšie zisťované nedostatky pri kolaudáciách sa týkajú chýbajúcej predpísanej dokumentácie súvisiacej s bezpečnosťou technických zariadení vrátane VTZ, stavu komunikácií, chýbajúceho alebo nedostatočného bezpečnostného označenia pracovísk, chýbajúcich zábradlí a madiel. Nedostatky súviseli s tým, že niektoré kolaudované objekty v čase kolaudácie neboli nedokončené. Podmienkou pre vydanie kolaudačného rozhodnutia bolo odstránenie týchto nedostatkov.

V oblasti TD bolo zistených 698 nedostatkov, čo v porovnaní s rokom 2021 predstavuje pokles o 7,7 %. Zistené nedostatky súvisia s ES/EU vyhlásením o zhode, označením zariadenia údajmi o výrobcovi a výrobku, označením CE, postupom posúdenia zhody, návodom na používanie a s nedostatočným technickým stavom zariadení. V prevažnej miere sa týkajú zariadení v určitom rozsahu napätia. Väčšina nedostatkov z tejto oblasti je zistených pri povoľovaní a kolaudácii stavieb a ich zmien, ktoré zamestnávateľ a fyzická osoba, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom, bude používať na plnenie svojich úloh, kde sa kontrolujú formálne ako aj technické požiadavky vzťahujúce sa na jednotlivé typy určených výrobkov.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti PPV a nelegálneho zamestnávania

Vykonanými inšpekciami práce bolo v roku 2022 zistených celkovo 11 584 nedostatkov spočívajúcich v porušení pracovnoprávných predpisov, právnych predpisov, ktoré upravujú štátnozamestnanecké vzťahy a právnych predpisov, ktoré upravujú zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Zistený počet nedostatkov znamená v porovnaní s rokom 2021 pokles o 2,2 % (príloha A, tabuľka č. 3).

V roku 2022 bolo zistených 5 nedostatkov spočívajúcich v porušení záväzkov, ktoré vyplývajú z kolektívnych zmlúv, čo znamená pokles o 37,5 % oproti roku 2021 (príloha A, tabuľka č. 3).

Najčastejšie zisťovanými nedostatkami v oblasti PPV v roku 2022 boli porušenia ustanovenia: § 43 a § 44 Zákonníka práce (náležitosti pracovnej zmluvy) v celkovom počte 2 236 porušení, ustanovenia § 120 Zákonníka práce (minimálne mzdové nároky) v celkovom počte 952 porušení, ustanovenia § 223 až § 228a Zákonníka práce (dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru) v celkovom počte 826 porušení, ustanovenia § 99 Zákonníka práce (evidencia pracovného času) v celkovom počte 759 porušení, ustanovenia § 130 Zákonníka práce (výplata mzdy) v celkovom počte 513 porušení, ustanovenia § 129 Zákonníka práce (splatnosť mzdy) v celkovom počte 307 porušení, ustanovenia § 75 Zákonníka práce (pracovný posudok a potvrdenie o zamestnaní) v celkovom počte 244 porušení a ustanovenia § 152 Zákonníka práce (stravovanie zamestnancov) v celkovom počte 242 porušení.

V roku 2022 bolo v kontrolovaných subjektoch realizovaných 17 341 výkonov inšpekcie práce zameraných na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania. Inšpektoráty práce v roku 2022 celkovo skontrolovali v oblasti nelegálneho zamestnávania 15 461 subjektov (právnických osôb a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi). Zároveň bolo skontrolovaných 33 263 fyzických osôb vykonávajúcich prácu na pracoviskách kontrolovaných subjektov za účelom preverenia dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Výkonmi inšpekcie práce bolo odhalených 697 subjektov – zamestnávateľov, ktorí porušili zákaz nelegálneho zamestnávania tým, že nelegálne zamestnávali 1 382 fyzických osôb.

Z počtu skontrolovaných subjektov v roku 2022 (15 461) bolo zistené nelegálne zamestnávanie u 697 subjektov, čo predstavuje 4,5 % zo všetkých kontrolovaných subjektov. Uvedený percentuálny podiel nelegálne zamestnávajúcich zamestnávateľov je mierne vyšší ako v roku 2021, kedy bolo odhalených 4,4 % nelegálne zamestnávajúcich zamestnávateľov z počtu skontrolovaných subjektov.

Z počtu skontrolovaných osôb v roku 2022 (33 263) bolo zistené nelegálne zamestnávanie u 1 382 osôb, čo predstavuje 4,2 % zo všetkých kontrolovaných osôb. Uvedený počet percentuálny podiel nelegálne zamestnávaných osôb predstavuje mierny pokles oproti roku 2021, kedy zo skontrolovaných 33 985 fyzických osôb bolo zistené nelegálne zamestnávanie 1 480 fyzických osôb, čo predstavuje 4,4 % zo všetkých kontrolovaných osôb.

Z uvedeného počtu fyzických osôb 801 vykonávalo pre zamestnávateľa závislú prácu bez založeného (písomne uzatvoreného) pracovnoprávneho vzťahu.

V 547 prípadoch bolo porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania spôsobené nesplnením prihlasovacej povinnosti zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni za súčasnej existencie založeného PPV v zmysle novely zákona č. 82/2005 Z. z. účinnej od 1. januára 2018.

Zamestnávanie štátneho príslušníka tretej krajiny, u ktorého neboli splnené podmienky na jeho zamestnávanie podľa osobitného predpisu, tzn. nemal vydané povolenie na prechodný pobyt na účely zamestnania alebo povolenie na zamestnanie, bolo zistené v 33 prípadoch.

V roku 2022 nebolo zistené nelegálne zamestnávanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý by sa zdržiaval na území SR v rozpore s ustanoveniami zákona o pobyte cudzincov alebo zákona o azyle a ktorý vykonával závislú prácu.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti SLvD

V roku 2022 bolo inšpektormi práce skontrolovaných spolu na pracoviskách dopravných podnikoch a pozemných komunikáciách 8 970 vodičov. V počte skontrolovaných dní vodičov (záznamové listy a počty dní stiahnutých z digitálnych záznamových zariadení a z kariet vodičov) to predstavuje 296 460 pracovných dní, čo je 117,64 % z celkového plánovaného počtu skontrolovaných dní vodičov pre rok 2022 (plán: 252 000 pracovných dní vodičov).

Na pracoviskách dopravných podnikoch bolo inšpektormi práce v roku 2022 skontrolovaných 2 225 vodičov. Skontrolovaných bolo 165 991 pracovných dní vodičov, čo je 55,99 % z celkového počtu skontrolovaných dní vodičov v roku 2022. V zmysle § 29 ods. 2 písm. c) zákona č. 462/2007 Z. z. je minimálny podiel skontrolovaných dní v dopravných podnikoch 50 %.

Na pozemných komunikáciách bolo inšpektormi práce v roku 2022 skontrolovaných spolu 6 745 vodičov. Skontrolovaných bolo 130 469 pracovných dní vodičov čo je 44,01 % z celkového počtu skontrolovaných dní vodičov v roku 2022. Predpísaný minimálny počet skontrolovaných dní na pozemných komunikáciách v zmysle § 29 ods. 2 písm. b) zákona č. 462/2007 Z. z. je 30 %. Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že pomer kontrol stanovený zákonom (predpísaný minimálny počet skontrolovaných dní) v dopravných podnikoch a na pozemných komunikáciách bol v roku 2022 splnený.

V roku 2022 bolo zistených 10 607 nedostatkov, kým v roku 2021 bolo zistených 11 211 nedostatkov. V roku 2020 bolo zistených 7 690 nedostatkov (boli prijaté obmedzenia pre výkon inšpekcie práce - pozastavené kontroly sociálnej legislatívy v cestnej doprave na pozemných komunikáciách v období od 13. 03. 2020 od 30. 06. 2020 a od 26. 10. 2020 do 31. 12. 2020, odložené kontroly sociálnej legislatívy v cestnej doprave v priestoroch dopravných podnikoch a zrušená úloha č. 20 106), v roku 2019 bolo zistených 11 699 nedostatkov a v roku 2018 to bolo 11 946 nedostatkov. Pri hodnotení nedostatkov

zistených inšpektormi práce počas roka 2022 pri cestných kontrolách a pri kontrolách v dopravných podnikoch môžeme konštatovať, že počet nedostatkov klesol v porovnaní s rokmi 2021, 2019 a 2018.

Porovnanie s predchádzajúcimi rokmi je najlepšie vyjadriť počtom skontrolovaných pracovných dní vodičov, ktoré pripadajú na jeden zistený nedostatok. Kontrolami vykonanými v rámci úlohy č. 22 103 bolo zistených celkom 10 607 nedostatkov, pričom bolo skontrolovaných 296 460 pracovných dní vodičov, čo predstavuje jeden nedostatok na 27,94 skontrolovaných pracovných dní. V roku 2021 kontrolami vykonanými v rámci úlohy č. 21 103 bolo zistených celkom 11 211 nedostatkov, pričom bolo skontrolovaných 281 483 pracovných dní vodičov, čo predstavuje jeden nedostatok na 25,11 skontrolovaných pracovných dní. V roku 2020 bolo zistených celkom 7 690 nedostatkov, pričom bolo skontrolovaných 249 805 pracovných dní vodičov, čo predstavuje jeden nedostatok na 32,48 skontrolovaných pracovných dní. V roku 2020 inšpektori práce pri kontrolách na pozemných komunikáciách a v dopravných podnikoch zohľadňovali všetky udelené výnimky a prijaté opatrenia, ktoré plynuli z riešenia pandemickej situácie na území Slovenska.

Zhrnutie najčastejších nedostatkov vodičov za rok 2022 zistených počas kontrol na pozemných komunikáciách a na pracoviskách v dopravných podnikoch spolu:

- vodiči prekračujú časy vedenia v trvaní 4,5 hod., po uplynutí ktorého má nasledovať prestávka + nedodržia prestávky pri dennom vedení vozidla v minimálnom trvaní 45 minút – 3 497 (v roku 2021 – 3 906, v roku 2020 – 2 635),
- vodiči nedodržia denné minimum doby odpočinku – 3 418 (v roku 2021 – 3 259, v roku 2020 – 2 344),
- vodiči prekračujú denné časy vedenia vozidla – 1 669 (v roku 2021 – 1 665, v roku 2020 – 1 172),
- vodiči nedodržia týždenné minimum doby odpočinku – 541 (v roku 2021 – 441, v roku 2020 – 382).

Informácie o kontrolách pracovných dní vodičov boli získané zo softvéru TAGRA.eu Control.

6. Nápravné a sankčné opatrenia orgánov inšpekcie práce

Inšpektori práce na základe výsledkov inšpekcie práce navrhli zamestnávateľom technické, organizačné a iné opatrenia potrebné na zlepšenie stavu a nariadili kontrolovaným subjektom odstránenie zistených nedostatkov v stanovených lehotách. V záujme ochrany života a zdravia zamestnancov, boli vydané rozhodnutia o zákaze používania strojov a zariadení, vykonávania činností a prác, ktoré bezprostredne ohrozujú bezpečnosť a zdravie zamestnancov a ostatných osôb zdržiavajúcich sa v priestoroch alebo na pracovisku zamestnávateľa s jeho vedomím.

V roku 2022 inšpektori práce odhalili 1 382 prípadov nelegálneho zamestnávania, v 253 prípadoch pozastavili uvádzanie určených výrobkov na trh a vydali 65 rozhodnutí o zákaze. Prehľad vydaných rozhodnutí o zákaze je uvedený v prílohe A, tabuľke č. 6. Bolo vydaných 35 zákazov používania strojov a zariadení, 14 zákazov vykonávania prác, ktoré nie sú vykonávané v súlade s právnymi a ostatnými predpismi na zaistenie BOZP, 6 zákazov používania výrobných a prevádzkových priestorov, 1 zákaz technológie, 1 zákaz – týkajúci sa používania VTZ tlakových, 1 zákaz používania VTZ elektrických a 1 zákaz používania VTZ zdvíhacích. V sledovanom období boli odobraté 3 oprávnenia na výkon odborných prehliadok a skúšok VTZ plynových (neplnenie podmienok, za ktorých boli tieto oprávnenia vydané) a bolo odobraté 1 osvedčenie revízneho technika. Boli vydané 2 rozhodnutia o zákaze práce bez odbornej spôsobilosti. Prehľad rozhodnutí podľa druhu je v prílohe A, tabuľke č. 6.

Národný inšpektorát práce odobral 4 oprávnenia na vykonávanie výchovy a vzdelávania.

Kontrolovaným zamestnávateľom inšpektoráty práce uložili v roku 2022 celkom 2 644 právoplatných pokút (o 166 viac ako v roku 2021) v celkovej sume 6 265 990 eur (o 752 560 viac ako v roku 2021). Prehľad právoplatných pokút uložených zamestnávateľom ako aj jednotlivcom je uvedený v prílohe A, v tabuľke č. 5.

Podľa zamerania výkonov inšpekcie práce bolo zamestnávateľom uložených najviac právoplatných pokút (1 130) za porušenie predpisov upravujúcich PPV v sume 1 534 000 eur, za porušovanie predpisov na zaistenie BOZP (685) v sume 1 598 750 eur (o 130 viac ako v roku 2021, nárast o 376 550 eur) a za odhalenie NZ (666) v celkovej sume 2 698 500 eur (o 118 viac ako v roku 2021, nárast o 477 000 eur). Vzrástol aj počet pokút uložených za porušovanie SLvD o 16 pokút a rovnako narástla ich výška o 422 840 eur. 2 pokuty bolo uložené pri dohľade nad trhom v sume 1 500 eur.

Z členenia právoplatne uložených pokút, vzhľadom na druh výkonov inšpekcie práce vyplýva, že najviac pokút v počte 1 479 bolo uložených pri previerkach vykonaných podľa plánu hlavných úloh NIP na rok 2022, a to v sume 3 298 390 eur, čo bolo o 287 pokút a o 370 520 euro viac ako v roku 2021. Pri previerkach vykonaných na základe podnetu bolo uložených 711 pokút v sume 1 221 850 eur. Pri mimoriadnych previerkach bolo uložených 371 právoplatných pokút (o 88 viac ako v roku 2021) v sume 1 000 700 eur (o 397 550 viac ako v roku 2021). V súvislosti s vyšetrovaním príčin pracovných úrazov bol uložených 34 pokút v sume 620 000 eur a pri následných previerkach zameraných na kontrolu uložených opatrení bolo právoplatne uložených 49 pokút v sume 125 050 eur.

Jednotlivcom uložili orgány inšpekcie práce celkovo 4 právoplatné pokuty (o 7 menej ako v roku 2021) v sume 2 100 eur. Pokuty uložené jednotlivcom boli uložené najmä na základe previerok vykonaných na základe podania (3 pokuty v sume 2 000 eur).

V sledovanom období od 01. 01. 2022 do 31. 12. 2022 inšpektori práce uložili vodičom na pozemných komunikáciách 1 198 blokových pokút v celkovej výške 125 465 eur, pri kontrolách vodičov v dopravných podnikoch bolo vodičom uložených 26 pokút v celkovej výške 5 430 eur. Dopravným podnikom bolo uložených 151 pokút v celkovej výške 395 700 eur.

7. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

V roku 2022 bolo registrovaných celkovo 7 287 registrovaných pracovných úrazov. Z uvedeného počtu bolo 31 závažných pracovných úrazov s následkom smrti (ďalej „SPÚ“), čo je rovnaký počet ako v roku 2021. V hodnotenom roku bolo zaevidovaných 46 závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmom na zdraví (ďalej „ĽUZ“). Oproti roku 2021 došlo v roku 2022 k poklesu závažných pracovných úrazov s ĽUZ o 16 prípadov (pokles o 25,8 %). Za rok 2022 bolo evidovaných 7 210 ostatných registrovaných pracovných úrazov, t. j. úrazov nad 3 dni práceneschopností bez smrteľných úrazov a úrazov s ťažkou ujmom na zdraví (ďalej „RPÚ“), čo predstavuje pokles o 602 prípadov (pokles o 7,7 %) oproti roku 2021. Bližšie informácie o poškodení zdravia zamestnancov sú uvedené v prílohe A, v tabuľkách č. 7 až 13.

Najdôležitejšími charakteristikami úrazových udalostí sú zdroje a príčiny vzniku pracovných úrazov (ďalej „PÚ“). Väčšina SPÚ 67,7 % sa kumulovala do dvoch hlavných zdrojových skupín, ktorými boli dopravné prostriedky (13 prípadov – 41,9 %) a pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (8 prípadov – 25,8 %). Najčastejšími zdrojmi vzniku závažných pracovných úrazov s ĽUZ boli dopravné prostriedky a pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (zhodne po 13 prípadov – po 28,3 %) a stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné (10 prípadov – 21,7 %). Bližšie informácie sú uvedené v prílohe A, v tabuľkách č. 7 a 8. Zo štatistiky zdrojov vzniku RPÚ za rok 2022 vyplýva, že najviac týchto úrazov spôsobili pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (2 125 prípadov – 29,5 %

z celkového počtu RPÚ). Na ďalšie miesto podľa početnosti výskytu možno zaradiť úrazy, ktoré spôsobil materiál, bremená a predmety (2 097 prípadov – 29,1 %). Bližšie informácie sú uvedené v prílohe A, v tabuľke č. 12.

Najčastejšími príčinami vzniku SPÚ bolo okrem nezistených príčin (najmä pri dopravných nehodách – 11 prípadov, t. j. 35,5 %, kde inšpektori práce zisťujú len režim vedenia vozidla) predovšetkým používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (9 prípadov - 29,0 %). Pri závažných pracovných úrazov s ŤUZ bolo najčastejšou príčinou boli nedostatky osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (15 prípadov – 32,6 %). Druhou najčastejšou príčinou bolo používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia a nezistené príčiny (zhodne 7 prípadov – 15,2 %) z toho 7 ŤUZ pri dopravných nehodách a treťou najpočetnejšou príčinou (5 prípadov – 10,9 %) boli chýbajúce alebo nedostatočné ochranné zariadenia a zabezpečenia. Bližšie informácie sú uvedené v prílohe A, v tabuľkách č. 9 a 10. Najčastejšími príčinami vzniku RPÚ boli predovšetkým nedostatky osobných predpokladov na riadny výkon práce v čase úrazu (rôzne indispozície, nepozornosť a pod.) 5 651 prípadov - 78,4 % a používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez odbornej spôsobilosti (348 prípadov – 4,8 %). Bližšie informácie sú uvedené v prílohe A, v tabuľke č. 13.

V členení príčin vzniku SPÚ podľa zodpovednosti sa príčiny, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ, v roku 2022 zistilo v 4 prípadoch SPÚ, čo predstavuje pokles o 5 prípadov oproti roku 2021. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, sa v sledovanom roku zvýšili o 2 prípady oproti roku 2021 a iné príčiny, ktoré viedli k vzniku SPÚ, sa zvýšili o 3 prípady oproti roku 2021 (príloha A, tabuľka č. 9). Pri ŤUZ sa príčiny, za ktoré niesol zodpovednosť zamestnávateľ, v roku 2022 zistili v 11 prípadoch, čo predstavuje pokles o 12 prípadov oproti roku 2021. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, boli zistené v 9 prípadoch ŤUZ, čo predstavuje pokles o 2 prípady oproti roku 2021 a iné príčiny boli zistené v 26 prípadoch ŤUZ, kde bol oproti roku 2021 zaznamenaný tiež pokles o 2 prípady (príloha A, tabuľka č. 10). Príčiny pri RPÚ, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ boli v roku 2022 zistené v 435 prípadoch RPÚ, čo predstavuje nárast o 2 prípady oproti roku 2021. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, boli zistené v 443 prípadoch RPÚ, čo predstavuje pokles o 66 prípadov oproti roku 2021. Iné príčiny boli zistené v 6 332 prípadoch, kde bol oproti roku 2021 zaznamenaný ich pokles o 538 prípadov RPÚ (príloha A, tabuľka č. 13).

V roku 2022 bolo na Slovensku v organizáciách spadajúcich do pôsobnosti orgánov inšpekcie práce evidovaných 465 hlásení chorôb z povolania (ďalej „CHzP“). CHzP sú nahlasované klinikami pracovného lekárstva a evidenciu CHzP a ohrození CHzP vedie aj NIP. Bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku CHzP a ohrození CHzP vyšetrujú miestne príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva. Na vyšetrowanie bezpečnostných, technických a organizačných príčin vzniku CHzP sa inšpektoráty práce podieľajú len na základe žiadosti miestne príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva (ďalej „RÚVZ“). Z tohto počtu v sledovanom roku inšpektoráty práce nevyšetrovali žiadnu CHzP ani ohrozenie CHzP, nakoľko neboli zo strany RÚVZ požiadané.

V roku 2022 nebola v organizáciách spadajúcich do pôsobnosti orgánov inšpekcie práce vyšetrowaná žiadna závažná priemyselná havária.

8. Spolupráca orgánov inšpekcie práce

Inšpekcia práce v roku 2022 spolupracovala s viacerými orgánmi štátnej správy v oblastiach súvisiacich s vecnou pôsobnosťou týchto orgánov vykonávaním spoločných kontrol a vzájomnou výmenou informácií a údajov.

V oblasti pracovnoprávných vzťahov bola najužšia spolupráca so Sociálnou poisťovňou na výmenu informácií o mzdových nárokoch zamestnancov a s tým súvisiacich odvodov sociálneho zabezpečenia. Na tieto účely bola vytvorená softvérová aplikácia SPIP. Spolupráca sa týka aj výberu subjektov na výkon inšpekcie práce v oblasti PPV ako aj súčinnostných previerok vykonávaných oboma orgánmi. Osobitná spolupráca so Sociálnou poisťovňou je v oblasti kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, a to v sprístupnení údajov o prihlásení fyzických osôb do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia vedeného Sociálnou poisťovňou ako aj v oblasti platenia a odvádzania príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie osobitných skupín zamestnancov, a to sprístupnením údajov o výške vymeriavacieho základu týchto osôb zo strany sociálnej poisťovne.

V tejto oblasti inšpekcia práce spolupracuje aj so živnostenskými úradmi a s Finančnou správou. Pri kontrole nelegálneho zamestnávania fyzických osôb – občanov SR, občanov členských štátov EÚ a štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí vykonávali závislú prácu, bola v roku 2022 významná spolupráca s Policajným zborom Slovenskej republiky a jeho špecializovanými útvarmi.

V roku 2022 NIP spolupracoval intenzívne s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej „ÚPSVR“) aj pri výmene údajov o zistených prípadoch nelegálneho zamestnávania na účely ich zverejnenia vo verejne prístupnom zozname vedenom NIP, ako aj pri vzájomnej výmene údajov o vyslaných zamestnancoch oznámených NIP a o štátnych príslušníkoch tretích krajín zamestnávaných na území SR, ktorými disponuje ÚPSVR.

V súvislosti s vyšetrovaním pracovných úrazov inšpektoráty práce spolupracovali s príslušnými útvarmi polície, ktoré poskytli pre potreby inšpekcie práce znalecké posudky, odborné stanoviská, výsledky svojich zistení a fotodokumentáciu z miesta udalosti. Inšpektoráty práce poskytovali Sociálnej poisťovni informácie o výsledkoch vyšetrovania pracovných úrazov za účelom ich odškodnenia.

Inšpektoráty práce a NIP spolupracovali v roku 2022 s orgánmi štátnej správy a pri poskytovaní údajov o tom, či v subjektoch uchádzajúcich sa o rôzne formy finančnej podpory podľa platnej legislatívy nebolo zistené porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania.

Spolupráca orgánov inšpekcie práce a orgánov verejného zdravotníctva sa uskutočnila na národnej aj na regionálnej úrovni. NIP a Úrad verejného zdravotníctva SR spolupracovali v rámci činnosti národnej siete BOZP a pri príprave odpovedí v rámci európskej siete na výmenu informácií KSS. Cieľom spoločných pracovných stretnutí na krajskej úrovni, t. j. RÚVZ a inšpektorátu práce, bola vzájomná informácia o výsledkoch kontrol, záveroch, prijatých rozhodnutiach oboch strán a o najaktuálnejších problémoch spojených s dozornou aktivitou. Inšpektoráty práce vykonali s RÚVZ spoločné previerky. V rámci výmeny informácií miestne príslušné RÚVZ zasielali zoznamy novozriadených pracovísk a kvartálne aj zoznamy zamestnávateľov, ktorých pracoviská boli zaradené do kategórie prác 3 a 4 (rizikové pracoviská). Inšpektoráty práce spolupracovali s RÚVZ pri povoľovaní výkonu ľahkých prác a výkonu kultúrnych, športových a reklamných činností fyzickej osoby vo veku do 15 rokov alebo práca fyzickej osoby staršej ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky.

NIP spolupracoval v rámci programu Bezpečný podnik s RÚVZ, krajskými riaditeľstvami hasičského a záchranného zboru a Slovenskou inšpekciou životného prostredia. V rámci nového programu Zodpovedný zamestnávateľ NIP spolupracoval so Sociálnou poisťovňou, zdravotnou poisťovňou a s finančnou správou.

Inšpektoráty práce spolupracovali aj s ďalšími orgánmi štátnej správy ako sú: okresné úrady – odbory živnostenského podnikania, register obyvateľov Slovenskej republiky, banský úrad, colné úrady, Kriminálny úrad finančnej správy.

Inšpektoráty spolupracovali aj s odborovými organizáciami. Spolupráca spočívala najmä v tom, že pri vykonávaní inšpekcie práce boli s ich zástupcami prerokúvané zistené nedostatky, pokiaľ odborová organizácia v kontrolovanom subjekte pôsobila.

Spoločné koordinované kontroly boli vykonané v spolupráci so Slovenskou inšpekciou životného prostredia, okresnými orgánmi hasičského a záchranného zboru, orgánmi štátnej správy na úseku civilnej ochrany, orgánmi na ochranu zdravia (RÚVZ), a to v rámci úlohy zameranej na prevenciu závažných priemyselných havárií, vrátane posudzovania bezpečnostných správ podnikov kategórie B.

Inšpektorát práce Nitra sa aktívne podieľal na spolupráci v rámci prípravy a vykonania misie medzinárodného posúdenia dozornej činnosti (Integrated Regulatory Review Service) IRRS v Slovenskej republike v spolupráci s NIP, pričom išlo o posúdenie legislatívnej, dozornej a organizačnej infraštruktúry v oblasti mierového využívania jadrovej energie, zamerané na posilnenie a skvalitnenie vnútroštátneho rámca členských štátov MAAE (Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu). Ďalej sa IP Nitra podieľal aj na spoločných previerkach s inšpektormi Úradu jadrového dozoru, zameraných na kontrolu procesu certifikácie strojovne 3. bloku elektrárne Mochovce, kde kontrolovali stav certifikácie dokumentácie strojovne a vykonávali aj samotné obhliadky zariadenia strojovne.

Orgány inšpekcie práce spolupracovali aj so stavebnými úradmi pri uplatňovaní právnych predpisov na zaistenie BOZP pri kolaudáciách stavieb a ich zmien na základe žiadosti stavebných úradov.

Pomerne častá bola aj spolupráca s pracovníkmi mestských a obecných úradov pri zisťovaní informácií o podnikateľských subjektoch, najmä informácií o ich sídlach, adresách ich prevádzok, o osobách oprávnených konať v ich mene, o reálnom výkone ich podnikateľskej činnosti a pod.

V rámci spolupráce s Európskym orgánom práce (ďalej „ELA“) boli organizované cezhraničné inšpekcie zamerané na kontrolu vodičov nákladných motorových vozidiel v súvislosti s dodržiavaním pravidiel týkajúcich sa času jazdy a odpočinku a tachografov, ktoré boli nedávno modernizované prijatím balíka opatrení v oblasti mobility 1. Podujatia v Nemecku, Litve, Chorvátsku a Belgicku, na ktorých sa okrem slovenských inšpektorov práce zúčastnili aj inšpektori práce z Chorvátska, Rumunska, Českej republiky, Belgicka, Portugalska, Estónska, Španielska, Malty, Litvy a Slovinska, boli zorganizované v spolupráci s ROADPOL (Európska sieť cestnej polície) a Európskou komisiou. ELA zabezpečuje komunikáciu a výmenu informácií, organizuje spoločné prípravné, operačné a nadväzujúce stretnutia a poskytuje finančnú podporu.

Kontroly SLvD na pozemných komunikáciách boli realizované v spolupráci s PZ SR na základe dohody o spolupráci medzi NIP a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (ďalej „MV SR“). Prípadné koordinačné problémy pri spoločných kontrolách na pozemných komunikáciách s príslušníkmi PZ SR sú riešené operatívne na úrovni vedení oboch zúčastnených zložiek.

Slovenská republika je členom webová platforma EU-OSHA – OiRA, ktorá umožňuje vytváranie nástrojov na odvetvové hodnotenie rizík v akomkoľvek jazyku jednoduchým a štandardizovaným spôsobom. Projekt vývoja nástrojov OiRA v Slovenskej republike, prispôbených vybraným odvetviam a profesiám, inicioval NIP v spolupráci so Žilinskou univerzitou. Výskumný ústav bezpečnosti práce Českej republiky a české Ministerstvo práce

a sociálnych vecí podporujú slovenské inštitúcie BOZP prispievaním poznatkami na základe ich skúseností s vývojom nástrojov OiRA. K projektu bol Žilinskou univerzitou organizovaný aj workshop, na ktorom sa zúčastnili zástupcovia inšpekcie práce a riešitelia projektu z Českej republiky.

Informácie o zahraničnej spolupráci sú uvedené v bode 10.7 správy.

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v roku 2022 v SR a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu

V tejto časti správy je hodnotený stav ochrany práce v členení na oblasť BOZP, PPV a NZ a v oblasti SLvD.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti BOZP

Na základe výsledkov z vykonaných kontrol musíme konštatovať, že stále pretrváva neochota niektorých zamestnávateľov a podnikateľov rešpektovať a aplikovať legislatívu BOZP vo svojich prevádzkových podmienkach, mierne pozitívny vývoj je u väčších výrobných firmách. Pretrváva aj negatívne myslenie zamestnancov spočívajúce v tom, že pre lepšie finančné ohodnotenie sú ochotní pracovať spôsobom, ktorý ohrozuje ich bezpečnosť alebo zdravie.

Inšpekciou práce bolo zistené, že mnohé subjekty oprávnené na výkon bezpečnostnotechnickej služby (ďalej „BTS“) neposkytujú svoje služby na dostatočnej úrovni. Bolo zistené, že sú rozdiely v odbornej úrovni služieb poskytovaných BTS. Niektoré BTS nemajú v organizáciách požadované výsledky, poskytujú služby často len formálne či čiastočne, ktoré však v mnohých prípadoch neodrážajú ani reálny stav a podmienky kontrolovaných subjektov. Ich vypracovaná dokumentácia BOZP žiaľ nemá pre odberateľa služby niekedy žiadnu výpovednú hodnotu.

Závažným problémom najmä v súvislosti so vznikom pracovných úrazov sa javí tá skutočnosť, že zamestnávatelia pravidelne nevykonávajú právnymi predpismi ustanovenú kontrolnú činnosť v súvislosti s prevádzkou technických zariadení a s vykonávaním pracovnej činnosti zamestnancov. Nekontrolujú stav bezpečnosti technických zariadení a jednotlivých pracovísk, nevykonávajú kontroly na požívanie alkoholu, nekontrolujú riadne používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov a požívanie ochranných zariadení na strojoch. Zlý technický stav strojov a iných technických zariadení môže vytvárať značné ohrozenie a môže byť priamou príčinou vzniku závažných pracovných úrazov.

Je veľký rozdiel v spôsobe vykonávania prác s ohľadom na zaistenie BOZP u jednotlivých zhotoviteľov na stavbách a staveniskách najmä na stavbách, ktoré sú mimo hlavných ťahov a mimo centier miest a obcí. Najmä subjekty s malým počtom zamestnancov majú slabú úroveň zaistenia BOZP, čo koordinátori BOZP poverení stavebníkom prehliadajú. Výrazne lepšia situácia v oblasti BOZP je u firiem so zahraničným investorom, ktorí kladú veľký dôraz na BOZP. Vo firmách bolo v rámci kontroly poskytované aj bezplatné poradenstvo týkajúce sa BOZP.

Bolo zistené, že pre nedostatok finančných prostriedkov sa na technických zariadeniach nevykonávala údržba. V niektorých menších spoločnostiach dochádzalo aj k obmene zastaraného strojového parku modernejšími zariadeniami s cieľom nielen zvýšiť produktivitu, ale aj obmedziť expozíciu fyzikálnym faktorom práce, napríklad hluku, prachu, za účelom zlepšenia pracovných podmienok zamestnancov a zvýšenie efektivity výroby. Tento trend sa zastavil a zamestnávatelia už veľmi zvažujú akúkoľvek investíciu do modernizácie technických zariadení.

Z výsledkov vykonaných inšpekcií práce v roku 2022 sa javí stav ochrany práce v uvedenom roku na porovnateľnej úrovni ako v predchádzajúcom roku 2021. Právne povedomie zamestnávateľov aj zamestnancov v rámci legislatívy týkajúcej sa ochrany práce stúpa, čím častejšie sa vo firme vykonáva kontrola.

Za účelom zlepšenia stavu BOZP v podnikateľských subjektoch inšpektoráty práce v zmysle zákona č. 125/2006 Z. z. poskytujú poradenstvo, o ktoré je zo strany podnikateľských subjektov a zamestnancov značný záujem. NIP poskytuje zjednocujúce stanoviská k implementácii právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP.

Cieľom výkonu kontrol v oblasti BOZP je snaha o zvyšovanie BOZP na pracoviskách. Na zabezpečenie výkonu kontrol je potrebné sa neustále zaoberať zvyšovaním úrovne vzdelávania inšpektorov práce a zdynamizovať ich pracovnú činnosť, či už počítačovým vybavením s prístupom na internetové stránky v teréne, resp. vybavením vhodným softvérom a mobilnými pracovnými prostriedkami na operatívny výkon práce. Cieľom výkonu kontrol v oblasti BOZP je taktiež snaha o zvyšovanie celkovej kultúry práce zamestnancov, pretože kvalita pracovného života a zdravia zamestnancov v širšom kontexte prezentuje kultúrnu, spoločenskú a ekonomickú vyspelosť krajiny.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti TD

Výstupy z dozoru potvrdzujú, že výrobcovia určených výrobkov často nedodržiavajú povinnosti určené v predpisoch súvisiacich s TD. Inšpektoráty práce realizujú TD najmä pri kolaudačných konaniach a konaniach o zmene v užívaní stavieb, kde kontrolujú tak formálne, ako aj technické požiadavky vzťahujúce sa na jednotlivé typy určených výrobkov pri ich uvádzaní do prevádzky. Na základe zistení inšpektorátov práce následne výrobcovia uvedených určených výrobkov zvyčajne odstránia všetky zistené nezhody na určených výrobkoch.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti PPV a nelegálneho zamestnávania

Pri hodnotení stavu ochrany práce v roku 2022 možno konštatovať mierny pokles zistených prípadov porušenia predpisov v oblasti PPV, ako aj zistených prípadov porušenia zákazu NZ oproti predchádzajúcemu kalendárnemu roku.

Rok 2022 bol významným rokom z hľadiska príchodu na slovenský trh práce veľkého počtu štátnych príslušníkov Ukrajiny, ktorým bolo v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na území ich domovského štátu poskytnuté na území Slovenskej republiky dočasné útočisko. Postavenie týchto občanov v pracovnoprávných vzťahoch je rovnaké ako postavenie občanov Slovenskej republiky, čo značným spôsobom zjednodušilo zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky.

Inšpekcia práce sa v roku 2022 sústredila najmä na odhaľovanie prípadov porušovania PPV predpisov v rámci tematicky zameraných celoslovenských a mimoriadnych úloh, pričom v mnohých prípadoch inšpektori práce opakovaným výkonom kontroly u zamestnávateľa preverovali odstránenie zistených nedostatkov. Veľký počet inšpekcií práce bol v roku 2022 vykonávaný aj na základe podnetov zamestnancov, ktorí boli konaním zamestnávateľa poškodení vo svojich nárokoch.

Významný podiel opodstatnených podnetov a zistených nedostatkov v oblasti PPV potvrdzuje, že stav dodržiavania pracovnoprávných predpisov nie je možné považovať za vyhovujúci. Uvedené je zapríčinené jednak zhoršenými ekonomickými podmienkami podnikania spôsobenými najmä zvyšovaním nákladov na energie, výrobný materiál a ostatných vstupných nákladov podnikateľských subjektov, jednak nedostatočným právnym

povedomím týchto subjektov, ktoré je následkom aj často meniacej sa legislatívy v oblasti pracovnoprávných vzťahov.

Inšpekciou práce zameranou na oblasť PPV boli v roku 2022 najviac zisťované porušenia ustanovení právnych predpisov, ktoré upravujú odmeňovanie zamestnancov za vykonanú prácu. Tieto nedostatky tvorili takmer tretinový podiel zo všetkých zistených nedostatkov v oblasti PPV. Išlo najmä o zistené odmeňovanie zamestnancov mzdou nezodpovedajúcou najmenej sume minimálneho mzdového nároku určeného pre stupeň náročnosti práce príslušného pracovného miesta, ako aj o nedostatky spočívajúce v nevyplatení, neúplnom vyplatení alebo neskorom vyplatení mzdy a ostatných nárokových zložiek mzdy, ako sú mzda za prácu nadčas, mzda za prácu vo sviatok, mzdové zvýhodnenie za prácu v sobotu, mzdové zvýhodnenie za prácu v nedeľu či mzdové zvýhodnenie za nočnú prácu. Veľkú skupinu zistení inšpekcie práce v roku 2022 tvorili odhalené nedostatky v povinných náležitostiach pracovnej zmluvy, nedostatky v evidencii pracovného času, práce nadčas, nočnej práce a pracovnej pohotovosti zamestnancov, nedostatky v oblasti určenia čerpania dovolení, ako aj nedostatky v oblasti zabezpečenia stravovania zamestnancom, resp. poskytovania finančného príspevku na stravovanie.

Zároveň sa inšpekcia práce významnou mierou podieľala na šírení povedomia a osvety prostredníctvom vysokého počtu poskytnutých poradenstiev na základe žiadosti zamestnanca, ako aj zamestnávateľa.

Ozbrojený konflikt na Ukrajine, ktorý sa začal 24. februára 2022, a s tým súvisiaci hromadný prílev cudzincov na územie Slovenskej republiky, spolu s príslušnými legislatívnymi zmenami regulujúcimi oprávnený pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny na našom území, v roku 2022 významne ovplyvnil zistenia inšpekcie práce v oblasti dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania. Inšpektoráty práce zaznamenali v roku 2022 oproti predchádzajúcemu roku pri porovnateľnom počte výkonov kontroly významný pokles zistených prípadov nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov tretej krajiny, u ktorých neboli splnené podmienky na ich zamestnanie podľa osobitného predpisu (pokles o 86 % oproti roku 2021). Naopak, v roku 2022 sa mierne zvýšil počet zistených prípadov nelegálneho zamestnávania fyzických osôb – občanov Slovenskej republiky, občanov Európskej únie a štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktoré vykonávali závislú prácu bez založeného pracovnoprávného vzťahu alebo štátnozamestnaneckého pomeru podľa osobitného predpisu, ako aj počet zistených prípadov nelegálneho zamestnávania fyzických osôb, ktoré zamestnávateľ neprihlásil riadne a včas do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia vedeného Sociálnou poisťovňou. Počet prípadov nelegálneho zamestnávania zistených orgánmi inšpekcie práce sa tak v roku 2022 týkal celkovo 1 382 fyzických osôb, čo je oproti roku 2021 pokles o 6,6 %.

Najčastejšie nelegálne zamestnávanými cudzincami v roku 2022 boli, rovnako ako tri roky predtým, občania Ukrajiny, a sektorom, v ktorom najčastejšie dochádzalo k porušeniu zákazu nelegálneho zamestnávania, bolo odvetvie stavebníctva. Najčastejšie zisťovanou formou nelegálneho zamestnávania cudzincov v roku 2022 bolo porušenie povinnosti zamestnávateľa založiť na výkon závislej práce s týmito fyzickými osobami písomne pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer podľa osobitného predpisu.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti SLvD

Na základe poznatkov z výsledkov z vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení predpisov na zaistenie dodržiavania BOZP a pracovných podmienok zamestnancov v cestnej doprave možno konštatovať, že trvalé zaradenie úlohy zameranej na kontrolu SLvD u zamestnávateľov a na pozemných komunikáciách do plánu úloh

je správne a je potrebné v nej pokračovať aj v ďalšom období. Vyplýva to predovšetkým z počtu zistených nedostatkov a hlavne zistení o nedostatočných znalostiach predpisov súvisiacich so zaistením BOZP vo všetkých subjektoch, ktoré majú v predmete činnosti dopravnú činnosť alebo vykonávajú túto činnosť v súvislosti s iným podnikaním. Dosiadnutá úroveň bezpečnosti je určovaná na základe ukazovateľa nehodovosti. Snahou EÚ, ako aj všetkých kontrolných orgánov vykonávajúcich kontroly v doprave, je znížiť neúmerný počet smrteľných následkov dopravných nehôd, čomu výrazne napomáha aj kontrolná činnosť inšpekcie práce na Slovensku.

Inšpekcia práce
(MPSVR SR)

Zdroj údajov: Národný inšpektorát práce

Činnosť inšpekcie práce

1. Personálne údaje

Prehľad počtu zamestnancov sústavy NIP a počet inšpektorov práce vrátane hlavných inšpektorov práce (HIP), vedúcich oddelenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, oddelenia pracovnoprávných vzťahov a inšpektorov práce – uchádzačov a počet žien – inšpektoriek práce (k 31. 12. 2022) uvádzajú nasledovné tabuľky:

Stav zamestnancov k 31. 12. 2022

Organizačná jednotka	Počet zamestnancov	
	celkový	z toho žien
NIP	63	45
IP Bratislava	52	29
IP Trnava	44	31
IP Trenčín	50	30
IP Banská Bystrica	53	24
IP Žilina	55	33
IP Nitra	58	30
IP Prešov	50	24
IP Košice	54	33
Spolu	479	279

Legenda k tabuľke: IP – inšpektorát práce

Počet inšpektorov práce k 31. 12. 2022

Organizačná jednotka	Počet inšpektorov práce			
	HIP + VO	IP uchádzači	celkom	z toho ženy
IP Bratislava	3	1	37	16
IP Trnava	3	1	33	21
IP Trenčín	3	0	33	17
IP Banská Bystrica	4	3	39	13
IP Žilina	3	1	40	22
IP Nitra	3	2	39	16
IP Prešov	3	2	36	13
IP Košice	3	0	37	20
Spolu	25	10	294	138

Legenda k tabuľke:

IP – inšpektorát práce

IP uchádzači – inšpektori práce uchádzači

VO – vedúci oddelenia

HIP – hlavný inšpektor práce

Činnosť výkonných inšpekčných orgánov zabezpečovalo v roku 2022 na NIP a na ôsmich krajských inšpektorátoch práce spolu 479 zamestnancov. Odborné dozorné úlohy realizovalo celkom 294 inšpektorov práce.

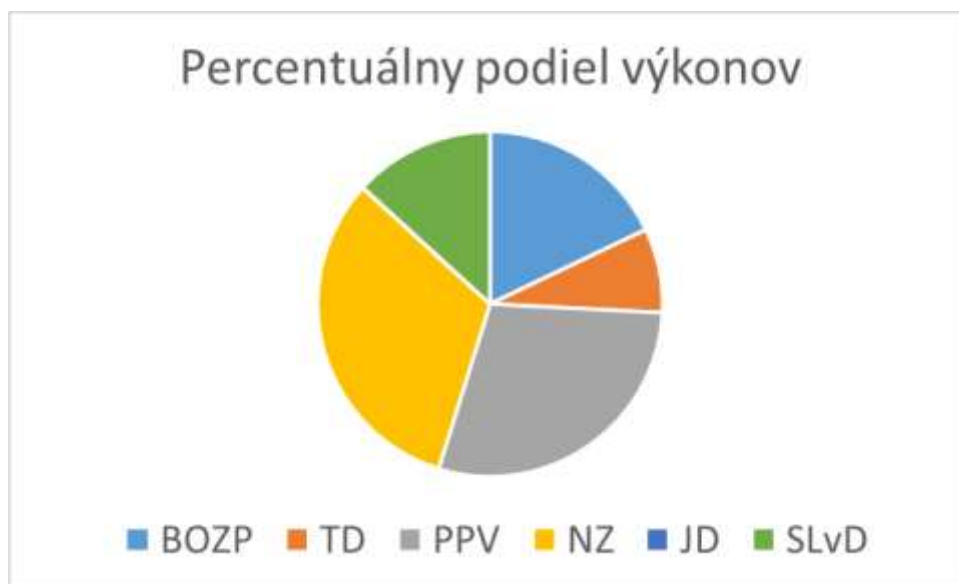
2. Výkony

V roku 2022 bolo zrealizovaných celkovo 54 282 výkonov inšpekcie práce, čo predstavuje skoro rovnaký počet ako v roku 2021. Bližšie informácie o počte a jednotlivých druhoch výkonov sú v prílohe A, v tabuľke č. 2.

Z celkového počtu výkonov bolo najviac výkonov v oblasti NZ, kde bolo zrealizovaných celkovo 17 341 výkonov. (o 2,5 % viac ako v roku 2021). Druhou najpočetnejšou skupinou v rámci výkonov inšpekcie práce bola kontrola v oblasti PPV, kde bolo vykonaných 15 719 výkonov inšpekcie práce. V oblasti BOZP bolo zrealizovaných celkovo 9 729 výkonov, čo predstavuje približne rovnaký počet výkonov ako v roku 2021. V oblasti TD bolo zrealizovaných celkovo 4 295 výkonov.

V oblasti inšpekcie práce v jadrových elektrárnach bolo zrealizovaných celkovo 24 výkonov.

Percentuálny podiel výkonov v jednotlivých oblastiach znázorňuje uvedený graf:

3. Poradenská činnosť

Poradenstvo bolo inšpektorátmi práce v roku 2022 poskytované zamestnávateľom, zamestnancom a tiež aj fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi, v rozsahu základných odborných informácií a rád o spôsoboch, ako najúčinnnejšie dodržiavať predpisy podliehajúce dozoru inšpekcie práce.

Poradenstvo bolo poskytované telefonicky, písomne (listinne aj elektronicky), osobne pri výkonoch inšpekcie práce na pracoviskách zamestnávateľov a na inšpektorátoch práce, pri kolaudáciách a pri vyšetrowaní pracovných úrazov.

V roku 2022 bolo poskytnutých 6 519 poradenstiev na základe žiadostí, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom (8 889) predstavuje medziročný pokles poskytnutého poradenstva o 26,7 %.

Najviac žiadostí o poradenstvo bolo doručených prostredníctvom aplikácie na webovej stránke NIP, a to 3 753 žiadostí.

Z hľadiska tematických oblastí, v ktorých orgány inšpekcie práce poskytli poradenstvo v roku 2022, bol prejavovaný záujem o problematiku BOZP v počte 768 poskytnutých poradenstiev (o 45,9 % menej ako v roku 2021: 1 419). Informácie k problematike trhového dohľadu boli žiadané tiež menej často ako v predchádzajúcom roku (2021: 22), v roku 2022 bolo poskytnutých 6 poradenstiev (o 72,7 % menej ako v roku 2021).

Tradične najväčší záujem o poradenstvo je v problematike pracovnoprávných predpisov, čo potvrdil aj vývoj v roku 2022, hoci aj táto oblasť zaznamenala pokles počtu poskytnutých poradenstiev. Inšpektoráty práce v tomto kalendárnom roku poskytlí 5 579 poradenstiev, čo je v porovnaní s rokom 2021 (7 263) zníženie o 23,2 %.

Oblasť dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania bola jedinou, v ktorej inšpekcia práce zaznamenala zvýšenie záujmu o poradenstvo. To bolo poskytnuté v 55 prípadoch, čo je oproti roku 2021 (47) nárast o 14,55 %.

Znížený záujem o poskytnutie poradenstva bol zaznamenaný aj v problematike sociálnej legislatívy v doprave, a to o 19,57 % zo 138 vybavených žiadostí v roku 2021 na 111 poskytnutých poradenstiev v roku 2022.

V oblasti BOZP bol záujem o informácie k problematikám bezpečnosti technických zariadení, riadenia BOZP, organizácie práce, VTZ (najmä vykonávania prehliadok a skúšok a odbornej spôsobilosti), stavebníctva a stavebných činností, osobných ochranných pracovných prostriedkov, práce s bremenami, evidencie a registrácie pracovných úrazov, pracovného prostredia, bezpečnostnotechnickej služby či výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce, ale aj pracovných podmienok mladistvých zamestnancov a odborných spôsobilostí fyzických osôb. Oblasť poradenstva BOZP bola aj naďalej ovplyvnená situáciou v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 a časť žiadostí o poradenstvo sa ešte stále týkala problematiky zaistenia BOZP počas výkonu práce v súvislosti s ochranou zdravia zamestnancov pred šírením ochorenia.

V oblasti PPV prevládali témy dovolenky, pracovného času, prekážok v práci, skončenia pracovného pomeru, miezd a mzdových nárokov, zabezpečovania stravovania, poskytovania cestovných náhrad, zamestnávania v pracovnoprávnom vzťahu založenom na základe niektorej z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a tiež téma diskriminácie. Medzi témami sa vyskytovali aj otázky z problematiky vysielania zamestnancov a zamestnávania cudzincov. Aj poskytovanie poradenstva v oblasti PPV bolo prevažne začiatkom roka 2022 ešte dotknuté situáciou v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19.

Poradenstvo v oblasti SLvD bolo štandardne najviac poskytované pri kontrolách na cestách. Záujem bol o informácie k problematike pracovného času a dôb odpočinku v doprave, Zamestnávateľia sa zaujímali aj o korektné založenie pracovného pomeru so zamestnancami v doprave.

V roku 2022 bol zaznamenaný prvý pokles v histórii inšpekcie práce v oblasti poskytovania poradenstva.

4. Poskytovanie informácií

NIP ako povinná osoba v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“) zaevidoval v roku 2022 celkom 44 žiadostí o prístupenie informácie, podaných v zmysle zákona o slobode informácií.

Žiadosti boli vybavené v zákonom stanovenej lehote a zákonnými spôsobmi nasledovne:

- informácia prístupená v plnom rozsahu – 20 žiadostí,
- vydané rozhodnutie o nesprístupnení alebo čiastočnom nesprístupnení informácie – 14,
- žiadosť postúpená na iný orgán alebo odbor NIP (aj čiastočne) – 13,
- žiadosť, kde NIP nie je povinnou osobou (žiadosť zaslaná len na vedomie) – 5,

- žiadosť, ktorá nebola v zmysle zákona o slobode informácií/odvolanie, ktoré nebolo odvolaním – 4.

Podané žiadosti sa týkali najmä informácií súvisiacich s výkonom inšpekcie práce, resp. s jej výsledkom, štatistickými údajmi o porušení povinností najmä v oblasti nelegálneho zamestnávania, diskriminácie v oblasti BOZP a pracovnoprávných vzťahov, vnútorných predpisov, štatistických údajov a prehľadov, alebo informácií nachádzajúcich sa v správach NIP o činnosti inšpekcie práce.

Žiadateľom boli sprístupnené informácie nimi požadovaným spôsobom, prevažne e-mailom, prípadne zaslaním do elektronickej schránky alebo prostredníctvom DMS.

Za sledované obdobie boli doručené žiadosti o sprístupnenie informácie riešené nasledovne:

- 13 žiadostí bolo postúpených na miestne príslušné inšpektoráty práce, z toho 7 žiadostí na všetky inšpektoráty práce,
- 2 žiadosti boli vybavené odkazom na zverejnené informácie,
- 11 žiadostí bolo riešených súčasne viacerými spôsobmi, t. j. časť požadovaných informácií NIP sprístupnil a ďalšia časť informácie nebola sprístupnená, pretože išlo o osobné údaje, resp. informácie zasahujúce do oblasti ochrany osobnosti, ktoré podľa zákona o slobode informácií nemožno sprístupniť,
- 3 žiadosti boli vybavené rozhodnutím o nesprístupnení informácie, ktorou NIP nedisponoval,
- 5 žiadostí bolo zaslaných na NIP len na vedomie, vybavil ju príslušný inšpektorát práce, Ústavný súd a Banskobystrický samosprávny kraj,
- 3 žiadosti aj napriek tomu, že boli zaevidované ako žiadosť o sprístupnenie informácie podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám, boli podľa jej obsahu vyhodnotené ako žiadosť o vyjadrenie, resp. stanovisko, a preto bola postúpená na vecne príslušný odborný útvar.

Žiadosti boli vybavené v zákonnej lehote, traja žiadatelia boli písomne vyzvaní, aby doplnili podanú žiadosť.

V roku 2022 boli podané 2 odvolania proti rozhodnutiu NIP o nesprístupnení, resp. o čiastočnom nesprístupnení informácie, z toho 1 odvolaniu NIP vyhovel v autoremedúre a vo veci znova rozhodol, 1 odvolaniu MPSVaR SR vyhovel, rozhodnutie NIP zrušilo a vec vrátilo na nové rokovanie a rozhodnutie, NIP znova rozhodol a informáciu nesprístupnil.

Z obsahu žiadostí podaných na inšpektoráty práce vyplýva, že žiadatelia opakovane požadovali prevažne sprístupnenie informácií týkajúcich sa podaných podnetov na výkon inšpekcie práce a výsledkov inšpekcie práce, dokladov, či písomností nachádzajúcich sa v spisoch z výkonov inšpekcie práce, aj výsledky rozhodovacej činnosti inšpektorátov práce.

Na inšpektoráty práce bolo v roku 2022 doručených spolu 148 žiadostí o informácie, čo je o 29 žiadostí viac ako v roku 2021.

Okrem poskytovania informácií na základe žiadostí podľa zákona o slobode informácií, NIP a inšpektoráty práce vykonávali činnosť prostredníctvom mediálnej a publikačnej činnosti.

Základom činnosti NIP v mediálnej oblasti bola v roku 2022 predovšetkým spolupráca s redakciami televízií, rozhlasových staníc, denníkov a internetových portálov. Zamestnanci poverení zabezpečením styku s médiami promptne reagovali na každú požiadavku médií

a poskytovali informácie v požadovanej forme, resp. v prípade nejasností iniciovali detailné spresnenie požiadavky zástupcov masovokomunikačných prostriedkov. Vo väčšine prípadov išlo o informácie týkajúce sa výkonu inšpekcie práce, resp. jej výsledkov, či o stanoviská k aktuálnym problémom súvisiacim s inšpekciou práce. V uplynulom roku dominovali predovšetkým otázky týkajúce sa pracovnoprávných problémov vo vzťahu k pandémie COVID-19, ale tiež v súvislosti s krízou vyvolanou ozbrojeným konfliktom na Ukrajine a zamestnávaní ukrajinských občanov na území SR. Vo viacerých prípadoch boli stanoviská vypracované na základe požiadavky Tlačového odboru Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorý sa následne priamo vyjadril k niektorým mimoriadne medializovaným témam.

Počas roka 2022 NIP prostredníctvom svojho hovorca zabezpečil celkom 60 výstupov pre médiá. Informácie boli poskytované predovšetkým elektronickou formou (celkom 52 prípadov), telefonicky (3 prípady), v jednom prípade formou tlačovej správy a šesťkrát osobne podaným stanoviskom pre televízie, resp. osobnou účasťou v televíznej resp. rozhlasovej relácii.

Prehľad medializovaných udalostí v roku 2022:

Prostredníctvom médií boli v uplynulom roku prezentované predovšetkým témy z oblasti BOZP, ale tiež ochrany práce v súvislosti s pandemiou COVID-19 a tiež v súvislosti so zamestnávaním občanov Ukrajiny utekajúcich pred vojnovým konfliktom v krajine. Ďalej to boli informácie o pracovných úrazoch s následkom ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti, ale tiež informácie týkajúce sa problematiky nelegálneho zamestnávania. Ich obsah sa odvíjal od aktuálnych udalostí.

V priebehu roka boli zverejnené informácie týkajúce sa napr.:

- požiadaviek na zamestnancov v súvislosti s očkovaním proti ochoreniu COVID-19,
- problematiky odmeňovania duchovných,
- rodičovského príspevku počas materskej dovolenky,
- pracovnej úrazovosti v podnikoch,
- zverejňovania odmien zamestnancov v inzerátoch s ponukami práce,
- nelegálneho zamestnávania,
- podmienok zamestnávania Ukrajincov,
- povinností zamestnávateľov vo vzťahu k zamestnávaniu Ukrajincov,
- brigádnickej práce 15-ročných študentov a práce na dohodu,
- prevencie v oblasti BOZP,
- Európskeho týždňa BOZP,
- kampane Európskeho orgánu práce (ELA) Práva na každú sezónu,
- programu Bezpečný podnik a Zodpovedný zamestnávateľ,
- horúčav na pracovisku,
- stravovania na pracovisku a rôznych foriem poskytovania príspevku na stravu,
- hromadných výpovedí lekárov,
- zmien v Zákonníku práce a v zákone o BOZP od 01. 01. 2023.

Ďalšie formy informovania verejnosti

NIP zverejňoval rôzne aktuálne príspevky, články a publikácie prostredníctvom svojho webového sídla a profilu inšpekcie práce na sociálnej sieti Facebook s cieľom prispieť k lepšej orientácii občanov v oblasti BOZP a v pracovnom práve, v oblasti pracovných podmienok na Slovensku aj v členských štátoch Európskej únie. Okrem toho NIP začal

s prípravou krátkych video príspevkov na aktuálne témy z oblasti BOZP i pracovnoprávných vzťahov a ich zverejňovaním na sociálnych sieťach. Jednak na sieti Facebook, ale aj prostredníctvom vlastného Youtube kanálu, resp. prostredníctvom prepojenia týchto kanálov s webovým sídlom inšpekcie práce.

Za rok 2022 publikoval NIP na sieti Facebook celkom 176 príspevkov s celkovým dosahom 113 597 ľudí, pričom profil inšpekcie práce pravidelne sleduje 3 065 ľudí, z toho 51,1 % žien a 48,9 % mužov. Viac ako 97 % publika sústavy inšpekcie práce na sieti Facebook pochádza zo Slovenska, resp. z dvoch najväčších miest z Košíc a Bratislavy (8,3 % resp. 8,2 %). Okrem toho profil sústavy inšpekcie práce na sieti Facebook sleduje publikum v Českej republike (0,9 %), v Rakúsku (0,4 %), v Spojenom kráľovstve (0,3 %), v Egypte (0,2 %), v Nemecku (0,2 %), na Ukrajine (0,2 %) v Belgicku (0,1 %), v Indonézii (0,1 %) a vo Švajčiarsku (0,1 %).

NIP aj naďalej pokračoval v zabezpečovaní publikovania príspevkov svojich zamestnancov v odborných časopisoch Bezpečná práca a Bezpečnosť práce v praxi. Časopis Bezpečnosť práce v praxi už dlhodobo poskytuje zástupcom inšpekcie práce priestor na prezentáciu aktuálnych tém z oblasti BOZP a ochrany práce predovšetkým v rubrike Novinky národného kontaktného miesta Európskej agentúry pre BOZP (ďalej „EU-OSHA“) v SR, ktorú redakčne pokrýval hovorca NIP.

Mediálne aktivity sa sústredili tiež na propagáciu Svetového dňa BOZP, ktorým je každoročne 28. apríl. Cieľom je zdôrazniť prevenciu úrazov a chorôb spôsobených pri výkone povolania a uctiť si pamiatku obetí, ktoré prišli o život pri plnení pracovných povinností. Mediálne aktivity NIP na podporu tohto dňa boli podporované aj sociálnymi partnermi.

Po roku 2021, kedy boli rôzne vzdelávacie a osvetové podujatia negatívne ovplyvnené opatreniami na zabránenie šírenia pandémie COVID-19, sme v roku 2022 naplno mohli organizovať preventívne a vzdelávacie aktivity zamerané na propagáciu Európskeho týždňa BOZP, ktorý je najvýznamnejšou udalosťou pre komunitu venujúcu sa otázkam bezpečnosti a zdravia na pracoviskách. NIP a rovnako aj krajské inšpektoráty práce v tomto týždni zorganizovali niekoľko stretnutí a prednášok pre širokú odbornú verejnosť, pričom s veľkým úspechom sa stretli akcie organizované predovšetkým Inšpektorátom práce Nitra, ktorý na podporu propagácie problematiky BOZP využil možnosť zapožičania kostýmu postavičky Napo, s ktorou navštívili niekoľko predškolských zariadení. Táto aktivita sa stretla s mimoriadnym úspechom a zaznamenala značný ohlas aj na profile inšpekcie práce na sociálnej sieti. Rovnako aj inšpektoráty práce vykonali množstvo akcií, seminárov a poradenských podujatí v rámci Dní otvorených dverí inšpekcie práce.

NIP ako Národné kontaktné miesto EU-OSHA v roku 2022 pokračoval v propagácii prebiehajúcej kampane EU-OSHA „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“. Boli zorganizované dva odborné semináre v Košiciach a Bratislave, spolu pre 150 účastníkov z radov odbornej verejnosti, bezpečnostných technikov a zástupcov orgánov štátnej správy.

Národné kontaktné miesto EU-OSHA sa ďalej spolu so Strojníckou fakultou Technickej univerzity v Košiciach podieľalo na organizovaní medzinárodnej konferencie Aktuálne otázky bezpečnosti práce, ktorá sa konala vo Vysokých Tatrách. Národné kontaktné miesto taktiež v týždni BOZP zorganizovalo každoročné stretnutie s členmi Národnej siete.

V máji 2022 sa NIP zapojil do podujatia „Deň Európy“, ktoré bolo v Košiciach organizované Kanceláriou Európskeho parlamentu na Slovensku a Zastúpením Európskej komisie na Slovensku. NIP prispel k šíreniu osvetu v oblasti BOZP a posolstva EU-OSHA.

5. Sťažnosti a podania

Sťažnosti:

NIP v roku 2022

- prijal 17 sťažností podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o sťažnostiach“), čo predstavuje oproti 29 sťažnostiam prijatých v roku 2021 pokles o 41,38 %.
- konal a celkom vybavil 16 sťažností, čo predstavuje oproti 31 sťažnostiam pokles o 48,38%.
Z vyššie uvedeného (celkového) počtu sťažností za rok 2022 bola k 31. 12. 2022 evidovaná ako nevybavená jedna sťažnosť.
- postúpil 8 sťažností na vybavenie vecne príslušnému orgánu verejnej správy, v roku 2021 bolo takto postúpených 15 sťažností, čo v roku 2022 predstavuje pokles o 46,7 %,
- prešetril 2 sťažnosti, čo je pokles o 75,0 % oproti roku 2021, keď bolo prešetrovaných 8 sťažností vrátane dvoch z roku 2020.
- odložil celkovo 6 sťažností (oproti 8 odloženým sťažnostiam v roku 2021, čo predstavuje pokles o 25,0 %), z toho 4 boli odložené z dôvodu, že boli zaslané NIP elektronickou poštou a neboli do 5 pracovných dní písomne potvrdené podpisom v zmysle § 6 ods. 1 písm. a) zákona o sťažnostiach, jedna bola odložená z dôvodu, že vo veci, ktorá je predmetom sťažnosti, konal alebo koná súd, prokuratúra, iný orgán činný v trestnom konaní alebo koná iný orgán verejnej správy podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona o sťažnostiach a jedna bola doručená NIP na vedomie.

Zo sťažností, ktoré NIP prešetril v roku 2022, bola jedna sťažnosť opodstatnená, čo je rovnaký počet ako v roku 2021. V roku 2022 bola 1 sťažnosť prešetrovaná NIP neopodstatnená, čo znamená oproti 7 neopodstatneným sťažnostiam z roku 2021 (vrátane 2 sťažností z roku 2020) pokles o 85,71 %. NIP neprijal v roku 2022 žiadnu opakovanú sťažnosť.

Inšpektoráty práce v roku 2022:

- prijali 17 sťažností, čo predstavuje oproti 31 sťažnostiam prijatým za rok 2021 pokles o 45,2 %. Po započítaní sťažností prijatých v roku 2021, avšak vybavených v roku 2022 (3 sťažnosti), konali inšpektoráty práce v roku 2022 celkom v 20 sťažnostiach, čo predstavuje k 38 sťažnostiam z roku 2021 pokles o 47,37%.
- vybavili celkom 19 sťažností, čo je pokles o 45,71% oproti roku 2021, keď ich bolo vybavených 35. (K 31. 12. 2022 nebola na inšpektorátoch práce vybavená 1 sťažnosť.)
- odložili celkovo 3 sťažností (o 2 menej ako v roku 2021) a to v 2 prípadoch z dôvodov, že sťažnosti boli podané elektronickou poštou a do 5 pracovných dní od jej doručenia neboli potvrdené podpisom sťažovateľa (§ 6 ods. 1 písm. a) zákona o sťažnostiach), a v jednom prípade z dôvodu § 6 ods. 1 písm. i) zákona o sťažnostiach tým, že sťažovateľ neposkytol spoluprácu. V roku 2022 odložili 3 sťažností, čo je pri 5 odloženým sťažnostiach v roku 2021 pokles o 40,0 %.

V roku 2022 bolo inšpektorátmi práce prešetrovaných 15 sťažností (aj 3 sťažnosti z roku 2021), z ktorých bola 1 vyhodnotená ako opodstatnená oproti 5 z roku 2021. Inšpektoráty práce v roku 2022 vyhodnotili 14 sťažností ako neopodstatnených oproti roku 2021, kedy ich bolo 23, čo predstavuje pokles o 39,1 %. Medziročný pokles opodstatnenosti sťažností predstavoval v roku 2022 hodnotu 80,0 %.

Podania:

V roku 2022 bolo na inšpektoráty práce doručených 6 442 podaní, čo je o 150 podaní viac ako v roku 2021 (2021: 6 292). Z doručených podaní bolo 2 483 prešetrovaných výkonom inšpekcie práce. Najviac výkonov inšpekcie práce na základe doručených podaní bolo zrealizovaných v oblasti PPV – 1 664 (o 122 menej ako v roku 2021). V oblasti BOZP bolo vykonaných 396 inšpekcií práce na základe podaní (o 25 menej ako v roku 2021), dodržiavanie zákazu NZ bolo preverované inšpekciou práce v 360 prípadoch (o 77 menej ako v roku 2021), na oznámené porušovanie predpisov v oblasti SLvD inšpektoráty práce v roku 2022 zareagovali vykonaním 56 inšpekcií práce na základe podaní (o 19 menej ako v roku 2021) a v oblasti TD bol vykonaný dohľad na základe 7 podaní (o 2 podania menej ako v roku 2021).

Vzhlľadom na to, že pri vybavovaní podaní boli zistené aj závažné nedostatky, bolo v roku 2022 zamestnávateľom právoplatne uložených 711 pokút v celkovej výške 1 221 850 eur. Pri vybavovaní podaní boli uložené aj 3 pokuty aj jednotlivcom, fyzickým osobám v celkovej výške 2 000 eur.

6. Príprava predpisov a technická normalizácia

NIP sa aj v roku 2022 podieľal na príprave legislatívnych zmien právnych predpisov upravujúcich oblasť pracovnoprávných vzťahov a nelegálneho zamestnávania, a to novely zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V oblasti BOZP sa NIP podieľal v roku 2022 na pripomienkovaní

- Návrhu vyhlášky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 356/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej a vzdelávacej činnosti, o projekte výchovy a vzdelávania, vedení predpisanej dokumentácie a overovaní vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti,
- Vnútroštátnej Stratégie dohľadu nad trhom podľa článku 13 nariadenia (EÚ) 2019/1020 z 20. júna 2019 o dohľade nad trhom a súlade výrobkov a o zmene smernice 2004/42/ES a nariadení (ES) č. 765/2008 a (EÚ) č. 305/2011.

7. Zahraničná spolupráca

Orgány inšpekcie práce spolupracovali s vecne príslušnými orgánmi členských štátov Európskej únie. V rámci celej sústavy sa zástupcovia inšpekcie práce osobne zúčastnili na tridsiatich ôsmych podujatiach.

V rámci spolupráce s inšpekciou práce Českej republiky sa 08. – 11. februára 2022 zástupcovia slovenskej inšpekcie práce zúčastnili na pracovnom stretnutí so zástupcami Výskumného ústavu bezpečnosti práce (ďalej „VÚBP“) Českej republiky, ktoré sa konalo v Prahe. Stretnutie sa týkalo pripravovanej dohody o vzájomnej spolupráci, informácií o zameraní fungovania VÚBP a o oblastiach budúcej spolupráce. 19. – 22. júla 2022 sa v Prahe uskutočnilo stretnutie so zástupcami VÚBP, Ústavu štátu a práva Akadémie vied, Štátneho zdravotného ústavu a Českomoravskej konfederácie Odborových zväzov, ktoré bolo zamerané na vyhodnotenie prvého obdobia fungovania zmluvy o spolupráci NIP s VÚBP, projekty v roku 2022, v ktorých slovenská inšpekcia práce participuje a prípravu projektov v roku 2023.

V rámci spolupráce s ELA sa inšpektori práce v priebehu roka zúčastnili na spoločných cezhraničných kontrolných akciách pod záštitou ELA a v spolupráci s Európskou cestnou policajnou sieťou (ROADPOL), ktoré boli organizované v Litve, Nemecku, Chorvátsku a Belgicku a boli zamerané na kontrolu sociálnej legislatívy v doprave, kontrolu nelegálneho zamestnávania a vysielanie zamestnancov.

V rámci spolupráce so Slovinskom sa v Košiciach 01. – 03. júna 2022 uskutočnilo stretnutie zástupcov inšpekcie práce oboch krajín, na ktorom bola prerokovaná žiadosť slovinskej strany, ktorú zaslal slovinský inšpektorát práce prostredníctvom ELA, o účasť na výmennom programe slovinských zamestnancov na Slovensku. NIP žiadosť akceptoval a vyjadril záujem o prehĺbenie bilaterálnej spolupráce a posilnenie cezhraničnej spolupráce oboch členských štátov pri výkone inšpekcie práce.

V rámci maďarského predsedníctva krajín V4 sa 24. marca 2022 zástupcovia NIP zúčastnili v Budapešti na zasadnutí krajín V4, členov SLIC. Stretnutie bolo zamerané na moderné stimuly v oblasti BOZP na zlepšenie pracovných podmienok a konkurencieschopnosti. Zástupcovia inšpekcie práce krajín V4 prezentovali svoje aktivity a diskutovali o možnostiach proaktívnej komunikácie, zdrojoch a nástrojoch na zvýšenie efektívnosti a hlavných cieľoch svojich národných stratégií v rámci Strategického rámca Európskej únie v oblasti BOZP na roky 2021 - 2027.

Spoločné cestné kontrolné akcie organizované pod záštitou ELA za účasti inšpektorov práce zo Slovenska sa konali v Belgicku, Chorvátsku a Nemecku.

Koordinované cestné kontroly s kontrolnými orgánmi iných členských štátov na území Slovenskej republiky sa uskutočnili v Trnavskom, Nitrianskom, Žilinskom, Prešovskom, Bratislavskom a Trnavskom kraji. Na uvedených kontrolách sa zúčastnili inšpektori práce zo Slovenska, Chorvátska, Rumunska, Českej republiky, Belgicka a Portugalska, dopravní policajti z Českej republiky, zástupcovia Główny Inspektorat Transportu Drogowego z Poľska, zástupcovia oddelení špeciálnych kontrol krajských dopravných inšpektorátov, zástupcovia ELA, zástupcovia Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia, Slovenská správa ciest ako aj Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. Účastníci tejto spoločnej kontrolnej akcie okrem vykonávania kontrol, si vymieňali medzi sebou skúsenosti a informácie v oblasti cestnej dopravy, ktoré nadobudli počas svojej praxe, vo forme diskusie za účasti tlmočníkov.

Zamestnanci sústavy inšpekcie práce aktívne pracovali v nasledovných medzinárodných pracovných skupinách, respektíve vykonávali nasledovné aktivity:

- zastúpenie vo Výbore vrchných predstaviteľov inšpekcie práce (ďalej „SLIC“) a jeho pracovných skupinách,
- zisťovanie a poskytovanie informácií v oblasti vysielania zamestnancov a v oblasti uznávania odbornej spôsobilosti pri voľnom pohybe osôb, tovaru a služieb ostatným členským štátom EÚ prostredníctvom systému IMI,
- činnosť Národného kontaktného miesta Európskej agentúry pre BOZP v Bilbau (ďalej „EU-OSHA“) a kontaktnej osoby pre EU-OSHA, riadny člen Správnej rady EU-OSHA,
- činnosť pracovných skupín – Machinery ADCO Group pre oblasť strojových zariadení, PED ADCO pre tlakové zariadenia a jednoduché tlakové nádoby a TPED ADCO pre prepravovateľné tlakové zariadenia,
- činnosť skupiny expertov komisie pre výťahy,
- činnosť pracovných skupín ELA – zameranej na inšpekcie a pre informácie,
- činnosť Globálnej politickej siete – siete na podporu etického zamestnávania (IRIS Global Policy Network) a jej pracovnej skupiny Inšpekcie a výkon práva,

- činnosť Výboru pre vysielanie pracovníkov (ECPW),
- činnosť v pracovnej skupine (ESD WG) k Smernici o sankciách pre zamestnávateľov v súvislosti s nelegálnym zamestnávaním (Európska komisia),
- náhradný člen Poradného výboru pre BOZP,
- účasť na plenárnych zasadnutiach Platformy boja proti nedeklarovanej práci (UDW)
- činnosť v pracovnej skupine - kampaň Platformy – sociálna legislatíva v doprave,
- účasť na činnosti podskupiny Platformy UDW zameranej na riešenie nelegálnej práce medzi vysídlenými osobami/utečencami z Ukrajiny,
- činnosť pracovnej skupiny DH-TET zriadenej za účelom tvorby dokumentu odporúčaní v oblasti obchodovania s ľuďmi pre Radu ministrov.

NIP zabezpečoval výmenu informácií s orgánmi inšpekcie práce členských štátov EÚ prostredníctvom informačného systému KSS (Knowledge Sharing Site).

Spoluprácu s kompetentnými orgánmi členských štátov EÚ zabezpečoval NIP aj prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu – IMI. NIP vybavil spolu 365 žiadostí, z toho bolo 351 žiadostí doručených prostredníctvom IMI na NIP z iných členských štátov Európskej únie a 14 žiadostí, ktoré NIP zaslal vecne príslušným orgánom v EÚ. Najviac žiadostí zaslalo Rakúsko (79,19 %), NIP zaslal najviac žiadostí Nemecku (35,71 %).

Pokiaľ ide o účasť na zahraničných konferenciách a iných podujatiach, zástupcovia sústavy inšpekcie práce sa zúčastnili:

virtuálne na štyridsiatich deviatich podujatiach, napr.:

- webinároch EU-OSHA k informačnej kampani EU-OSHA na roky 2020 – 2022 „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ zameranej na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou“ a na informatívnom stretnutí „Ochorenia podporno-pohybovej sústavy a budúce generácie“,
- webinári EU-OSHA „Články - práca budúcnosti“,
- stretnutiach s EU-OSHA a zástupcami Žilinskej univerzity k projektu OiRA,
- webinári EU-OSHA „Riadenie psychosociálnych rizík v malých a stredných podnikoch v Európe“,
- konferencii „Inšpekcia práce a výzvy budúcnosti“,
- podujatí pri príležitosti 50. výročia Medzinárodnej asociácie pre inšpekciu práce (IALI),
- stretnutí programu IMI-PROVE venovanom novým modulom systému IMI pre cestnú dopravu so zameraním na riešenie schránkových spoločností v sektore a každoročné stretnutie národných styčných úradov pre vysielanie pracovníkov,
- stretnutiach ELA „Presadzovanie pravidiel vysielacieho poriadku v cestnej doprave“,
- stretnutí so zástupcom o španielskom informačnom systéme INTEGRA,
- seminári ELA o cestnej osobnej doprave,
- informačnom stretnutí Medzinárodnej organizácie práce (MOP) „Bezpečné a zdravé pracovné prostredie je teraz základným princípom a právom v práci“,
- stretnutí k projektu Eurodétachement (projekt pripravovaný Francúzskom – INFEP s účasťou iných ČŠ),
- technickom stretnutí eDeclaration, ktoré sa týkalo možnosti zriadiť jednotný systém oznámenia vyslania zamestnancov,
- EMPACT analytickom stretnutí k pracovnému vykorisťovaniu,
- stretnutí Platformy UDW venovanom prevencii nedeklarovanej práce medzi utečencami.

a osobne na tridsiatich ôsmich podujatiach, napr.:

- záverečnom samite kampane EU-OSHA na roky 2020 – 2022 „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“,
- konferencii EU-OSHA k projektu OiRA,
- medzinárodnom veľtrhu strojárstva, zvrácej techniky (nástroje, stroje a náradia) MACH-TECH v Budapešti,
- seminároch ELA o zosúladených a spoločných inšpekciách,
- plánovacom stretnutí ELA k Akčným dňom týkajúcim sa boja proti pracovnému vykorisťovaniu EMPACT,
- prípravnom stretnutí ELA na prípravu spoločných kontrol zameraných na vykorisťovanie v odvetví poľnohospodárstva,
- pilotnom projekte ELA „Sezónna práca“,
- pilotnom projekte IMI s Rakúskom,
- workshope platformy UDW (ELA) „Predchádzanie nedostatočne deklarovanej práci prostredníctvom inovatívnych prístupov“,
- multinárodnom workshope ELA,
- workshope pilotného cezhraničného projektu ELA zameraného na efektívne poskytovanie informácií sezónnym pracovníkom a zamestnávateľom,
- spoločnej cezhraničnej kontrolnej akcii za účasti zahraničných inšpektorov práce s podporou ELA,
- workshope ELA a MOP - Zníženie rizika pracovného vykorisťovania, obchodovania s ľuďmi, nútenej práce a nedeklarovanej práce vo vzťahu k utečencom z Ukrajiny,
- seminári Platformy UDW (ELA) - nedeklarovaná práca v dodávateľských reťazcoch,
- programe ELA na výmenu zamestnancov v Španielsku,
- programe ELA na výmenu zamestnancov v Grécku v oblasti nedeklarovanej práce,
- hodnotení systému dánskej inšpekcie práce,
- akciách organizovaných na území Slovenska v oblasti cestnej dopravy v rámci akčného týždňa ELA,
- IMI PROVE meetingu, ktorý sa týkal administratívnej spolupráce prostredníctvom systému IMI,
- tematickom workshope Platformy UDW (ELA) na tému: Účinné sankčné opatrenia na boj proti nelegálnej práci, a to aj prostredníctvom nákladovo efektívnych administratívnych opatrení.

8. Vydávanie oprávnení, osvedčení a preukazov inšpektorátni práce a NIP

S platnosťou od 01. 04. 2021 došlo k zmene zákona č. 124/2006 Z. z. vydávanie preukazov a osvedčení inšpektorátni práce prešlo na osoby oprávnené na overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení (ďalej „OPO“).

I. Oprávnenia na výchovu a vzdelávanie a osvedčenia autorizovaných bezpečnostných technikov vydané NIP

NIP vydáva a odoberá oprávnenia na vykonávanie výchovy a vzdelávania (ďalej „VaVZ“), vykonávanie BTS, OPO a osvedčenia autorizovaných bezpečnostných technikov (ďalej „ABT“) v zmysle § 6 ods. 1 písm. d) zákona č. 125/2006 Z. z.

Údaje o počte prijatých žiadostí o vydanie oprávnenia na VZ, BTS a OPO sú za obdobie od 01. 01. 2022 do 31. 12. 2022 a údaje o spôsobe a počte ich vybavenia sa vzťahujú k dátumu 31. 12. 2022. Vid' tabuľka č. 1.

Tabuľka č. 1	VZ			BTS			OPO	
	FO	PO	spolu	FO	PO	spolu	PO	spolu
	počet	počet	počet	počet	počet	počet	počet	počet
prijaté žiadosti	44	103	147	6	38	44	0	0
vydané oprávnenia	34	92	126	3	34	37	0	0
stiahnutá žiadosť	1	0	1	1	2	3	0	0
zastavené konanie	5	2	7	2	2	4	0	0
žiadosti v riešení	4	9	13	0	0	0	0	0
žiadosti z roku 2021 – vydané oprávnenie v roku 2022	1	8	9	0	1	1	1	1
žiadosti z roku 2021 – zastavené konanie v roku 2022	2	3	5	0	1	1	0	0
odobraté oprávnenia	0	4	4	0	0	0	0	0
Spolu počet vydaných oprávnení v roku 2022	35	100	135	3	35	38	1	1

NIP vydával žiadateľom osvedčenie ABT po splnení podmienok podľa ustanovenia § 24 ods. 2 zákona č. 124/2006 Z. z. alebo po úspešnom absolvovaní skúšky ABT podľa ustanovenia § 24 ods. 1 zákona č. 124/2006 Z. z. platného do 31. 12. 2022.

Spolu bolo v roku 2022 doručených 207 žiadostí o vydanie osvedčenia ABT. Z nich bolo 47 žiadateľom vydané osvedčenie ABT podľa ustanovenia § 24 ods. 2 zákona č. 124/2006 Z. z. a 142 žiadateľov získalo osvedčenia ABT na základe vykonanej skúšky. V roku 2023 budú 3 žiadatelia zaradení na vykonanie skúšky BT, 8 žiadatelia z roku 2022 môžu požiadať o vykonanie opakovanej skúšky BT podľa ustanovenia § 23 ods. 3 zákona č. 124/2006 Z. z. v roku 2023.

V roku 2022 NIP zrealizoval celkom 10 termínov skúšok ABT.

Rozhodnutie o zastavení konania z dôvodu nesplnenia podmienok pre vydanie osvedčenia ABT bolo vydané 5 žiadateľom.

Na základe žiadostí doručených v roku 2021 bolo v roku 2022 vydaných 38 osvedčení ABT podľa ustanovenia § 24 ods. 1 zákona platného do 31. 12. 2022.

Údaje o počte prijatých žiadostí ABT uvádzané v tabuľke č. 2 sú za obdobie od 01. 01. 2022 do 31. 12. 2022 a údaje o spôsoboch a počte ich vybavenia sa vzťahujú k dátumu 03. 03. 2022.

Tabuľka č. 2		
Počet žiadostí – rok 2022	207	100,0 %
získané osvedčenie ABT na základe vykonanej skúšky	142	68,6 %
vydané osvedčenia ABT podľa § 24 ods.2 z. č. 124/2006 Z. z.	47	22,7 %
žiadatelia zaradení na vykonanie skúšky v roku 2023	4	1,9 %
žiadatelia, ktorí môžu požiadať o vykonanie opakov. skúšky	8	3,9 %
nesplnenie podmienok pre vydanie osvedčenia ABT	6	2,9 %
spolu	207	100,0 %

II. Vydané rozhodnutia vo veci uznávania odborných kvalifikácií občanov členských štátov EÚ na účely výkonu regulovaného povolania v SR

NIP ako príslušný správny orgán podľa § 6 ods. 1 písm. e) a § 21 ods. 3 zákona č. 125/2006 Z. z. vydáva a odoberá fyzickej osobe doklad o uznaní odbornej spôsobilosti získanej podľa právnych predpisov členského štátu Európskej únie, štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo Švajčiarskej konfederácie na vykonávanie činnosti, na ktorú osobitný predpis vyžaduje odbornú spôsobilosť.

Odborné spôsobilosti, ktoré má NIP v kompetencii uznávať sú uvedené v § 16 ods. 1 zákona č. 124/2006 Z. z. s konkretizáciou v prílohe č. 1a zákona č. 124/2006 Z. z. Taktiež sú to odborné spôsobilosti v zmysle § 23 zákona č. 124/2006 Z. z.

NIP za rok 2022 zaznamenal 32 žiadostí o uznanie odborných spôsobilostí občanov členských štátov Európskej únie. V dvoch prípadoch bolo konanie o uznaní odbornej spôsobilosti zastavené z dôvodu neodstránenia nedostatkov podania, na ktoré bol žiadateľ vyzvaný. NIP rozhodoval o uznaní odbornej spôsobilosti v 30 prípadoch, pričom v 28 prípadoch bola uznaná odborná spôsobilosť žiadateľov, a to v nasledujúcom zložení:

Oblasť	Počet prijatých žiadostí o uznanie odborných spôsobilostí	Počet uznaných odborných spôsobilostí
revízny technik vyhradených technických zariadení tlakových	2	2
revízny technik vyhradených technických zariadení zdvíhacích	3	3
revízny technik vyhradených technických zariadení plynových	2	2
osoba na opravy vyhradených technických zariadení plynových	5	5
elektrotechnik, samostatný elektrotechnik a elektrotechnik na riadenie činností alebo na riadenie prevádzky na vyhradených technických zariadeniach elektrických	8	8
revízny technik vyhradených technických zariadení elektrických	7	7
osoba na obsluhu vybraných stavebných strojov a zariadení	1	1
zámočník	2	0
Spolu	30	28